

lat, Befallandes &c. Stockholms Slott den
2 November 1819.

CARL JOHAN.

A. BERGSTRÖM.

Till Direktionen öfver Arméens Pensions-cassa
angående General-Majoren &c. Frih. von Schul-
zeuheims Pensions-rätt.

Kongl. Maj:ts

Nådiga Resolution uppå de besvär, Con-
tre-Amiralen, Landshöfdingen i Vester-
Norrland och Commendören af Kongl. Svärds-
orden Carl Fredric Aschling i underdånig-
het anført deröfver, att Kammarrätten, i an-
ledning af Krigsrevisions-Departementets
vid granskningen af 1809 års cassa-räkning
för arméens flottas Stockholms escadre, för-
fattade anmärkning, genom utslag den 4 Julii
1816 förklarar, att som Contre-Amiralen,
i egenskap af Chef för berörde escadre,
förmedelst Resolution af den 28 September
1809, uppå redogörarens förfrågan, huru-
vida under den fältstats-aflöning, Volontä-
rerne lika med öfriga manskapet af Stock-
holms garnison, enligt General-ordres, till-
komme, jemväl innebegreps deras lön, un-
derhåll och spannmål för Mars, April, Maj,
Junii och Julii månader sistnämnde år, den-
na lön jemte fältstats-aflöningen erhållit, ty
vore Contre-Amiralen skyldig, att Kongl.
Maj:ts och Kronan, med 1021 R:d 6 sk. 9 rst.,
återgälda skillnaden emellan hvad Volon-
tärerne rätteligen tillkom, honom dock obe-
taget, att derföre söka ersättning, bäst han
kunde och gitte: anhängande klaganden, på
anförde förmente skäl, underdånigst om
nådiga ändring och rättelse härutinnan, så
att han från den ådömde ersättningen måtte
befrias; Hvaröfver vederbörande hörde blif-
vit och Kammarrätten underdånigt utlåtan-
de afgifvit, med hemställen, huruvida be-
svärens kunde till hufvudsaklig pröfning före-
komma, enär klaganden, på sätt meddelte

föreskrifter för underdåniga besvärs fullföl-
jande innehåller, icke de ådömde medlen
nedsatt, eller sin oförmögenhet dertill be-
hörigen gittat styrka. Gifven Stockholms
Slott den 12 October 1819.

Kongl. Maj:ts har dessa underdåniga
besvär i Nådigt öfvervägande tagit, och fin-
ner väl Kammarrättens nu öfverklagade ut-
slag, äfvensom hvad emot de underdåniga
besvärens uptagande till pröfning anfördt
blifvit, vara väl grundadt; men enär den
för högt beräknade aflöningen verkligen
kommit manskapet till godo och *Contre-
Amiralen vore obetaget att af manskapet
söka sin ersättning för den anmärkta aflö-
ningen* *), vill Kongl. Maj:ts, vid sådant
förhållande, *Contre-Amiralen från ersätt-
nings-beloppet af Gunst och Nåd befria,*
behörig anmärknings-procent i Kammar-
rätten dock förbehållen. Hvilket vederbö-
rande till underdånig efterrättelse länder.
Datum ut supra.

CARL JOHAN.

A. BERGSTRÖM.

Resolution uppå Contre-Amiralen, Landshöf-
dingen &c. Aschlings besvär öfver en honom ålagd
ersättning.

Föregående bägge afskrifters likhet med de i Kongl.
Krigs-expedition förvarade Original-Concept intygat

J. M. STJERNSTOLPE.

Exped. Secret. och Registrator.

*) I fall nemligen Contre-Amiralen skulle dömas
att återbära den. Men huru lyckligt, tycker
mången, vore det icke, om Konungens beslut
skrefves så, att de kunde begripas utan uply-
sande anmärkningar! Att vara någorlunda skick-
lig skrifvare är utan tvifvel en egenskap, som
pryder en Statssekreterare. Mången tror, att
den är alldeles omgänglig, emedan tjensten är
en ibland de högsta skrifvare-tjenster. Men er-
farenheten lærer icke hafva bekräftat denna
jakobinska mening, hvilken tydligen är en ut-
grening af den väl kända grofva pöbelläran,
att alla företräden böra genom skicklighet
rättfärdigas.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. D. 4 Oct. förklarade Utrikes Ministern för parlamentet, att "ihån den dagen voro Neapel isolerad och underhölle vänskapliga förhållanden blott med Spanien." Krigsrustningarne drifvas med obeskriflig verksamhet. Enthusiasmen är allmän; folket försummar intet tillfälle att yttra sin tillgifvenhet för Konungen och Riksförståndaren; arméen delar dessa känslor med en entusiasm, som gränsar till vansinnighet; alla partier hafva tystnat och patriotismen spridt sig till alla klasser. Hert. af Campochiario har skrivit till Furst Metternich, att om Österrike fortfar i sitt beslut att bekriega Neapel, så skall man få se, att icke en Neapolitan finnes, som icke skall vara färdig att ofra den sista blodsdroppan för fäderneslandet. Man förmodar, att om en Österrikisk armée nalkas gränsen, så skulle en allmän retraite till bergen ske och der jorden försvaras steg för steg. I General Gugl. Pepes berättelse till Parlamentet heter det, att vid October månads slut skulle Neap. arméen bestå af 60,000 man gamla trupper och 120,000 national-garde, och att "Calabreserna briana af begär att för tredje gången låta Europa tala om sig." Krigs-Ministern har redan den 5 förklarat, att 52,000 man linietrupper äro marchefärdiga, reserven oberäknad. Gen. Filangieri, Furste af Satriano, får befälet på gränsen mot Kyrkostaten. — Parlamentet har på förhand beviljat Krigsministern 500,000 ducater till krigskostnader. Han hade dessutom begärt ett oförtöfvadt anskaffande af en fond af 6 millioner, hvartill han föreslog försäljning af national-gods till 2,500,000, indragning af de i Discout-cassån belämliga 2 mill. och det öfrigas anskaffande genom lån. — Gugl. Pepe har, sedan han nedlagt öfverbefälet, sökt hos Regeringen, att blifva ansedd blott efter sin fordna grad, såsom tjenstfri Öfverste-Lieutenant. Imedlertid säges, att han skall taga befälet öfver de reguliera trupperne, och *Carascosa* öfver linie-trupperna.

Palermos öde är bedröfligt: folket har flera gånger begynt och afbrutit underhandlingar med Gen. Fl. Pepe, Första underhandlaren, Furst Villafrauca, som redan i Giuntans namn aftalt Generalens fredliga intåg i staden, fruktade dock, att folket icke skulle gå in derpå, och vågade sig icke tillbaka. Generalen gick då emot staden, men blef, d. 25 Sept., emottagen med kanonskott och bergen omkring voro besatta af väpnade bönder, som ouphörligt sköto. Detta oaktadt intog han förstäderna. En följande dagen afsänd parlamentair återkom icke.

Då inryckte Neap. trupperna i staden och drefvo det väpnade folket framför sig. Från husen sköts; men trupperna upbrände husen, några med deras försvarare. Soldaternas raseri steg till det högsta; flottillen hade inkastat bomber, och 30 hus samt 2 kyrkor lågo i aska. Om natten drog Generalen sig ur staden och uptog i lägret de dit flyktade kvinnor, barn och gubbar. D. 27 sändes alla fångar tillbaka in i staden med anbud af fred. Parmentairer, som tillika insändes, kommo tillbaka, med oförrättade ärender och knappast med lifvet. Åter ankommo till lägret deputationer från staden och ny underhandling begyntes med Furst Paterno; men under detsamma stängdes portarna åter, fiendeligheterna begynte och Generalen beslöt att bombardera och uthungra staden.

Så mycket vet man directe från Neapel. Öfver Genua berättas af d. 11 Oct., att Neapolitanerne med storm tagit Citadellet i Palermo och låtit hela besättningen springa öfver klingan. Från Livorno berättas af d. 12, att, enligt rykte; en förfärlig massacre ägt rum i Palermo. Först skulle folket hafva begått de grusligaste excesser mot Giuntan, och sedan Neapolitanska trupperna låtit springa öfver klingan allt hvad de träffade beväpnadt. 3000 gaterslafvar hade brutit sig lösa och flytt till bergen. — Gen. Maitland, Gouverneur på Malta, synes bereda sig att besätta ön, i fall de i öfra Italien samlade trupper inrycka på Neapels område. Att dessa trupper allt jemnt förstärkas, det ser man.

Spanien. Munkarna begynda på flera ställen att packa in allt, hvad de äga, och förfoga sig ur landet, på det skatkammaren, då klostrens egendom skall tagas i besittning, må finnas toma väggarna. Folket i Arragonien har dock anhållit dylika transporter. Man fruktar för lugnet i Galicien, sedan klostrens upphäfvande blifvit bekant, emedan denna folkrika province har mycket munkar.

Konungen har sanctionerat Majoraternas uphäfvande. — I Vallencia lærer icke vara så lugnt, som man önskade. Preliminär-undersökningen om oroligheterna i Burgos är slutad. — Cortes-presidenten Calatrava har blifvit öfverfallen af en usinnig människa, förmodligen en klubbist, och måste låta häkta honom, då hans hotter vilse skrda till handaverkan. — Cardinal Erkebiskoppen af Toledo har fått ett ganska saktmodigt och liberalt bref från Påfven, hvilket i de liberala bladen mycket berömmes.

Cortes arbetade, enligt sista underrättelserna,

ifrigt och hafvndsakligen med budgetten. Tobaks- och salt-monopolierne upphöra med d. i nästkommande Mars; hvaröfver lurendrägarna äro försvillade. Upploppet i Bouda kom också därpå, att staden i synnerhet består af snyghandlare, hvilkas näringsfång alldeles aftynar under det nya liberalitets-systemet.

England. D. 21 ingaf Hr. Powell de fordrade utdragen ur sin brevväxling; hvarpå vittnet Tomaso Logomaggiore afhöordes. Han bor i Como, är fiskare och hade, såsom röddare, varit i Drottningens tjänst. Ofta hade han rott Heene och Bergami, men aldrig märkt någon oanständig förtrölighet mellan dem. — Sedan hördes Grefve Carlo Vassali, hvilken omkring år 1817 kommit i Drottningens tjänst som stallmästare. Han vittnade, bland annat, att Bergami tillika med Drottningen blifvit befalld till Konungens af Baiern bord och af Honom fått en dyrbar present. Hans förhör fortfor, då de sista till Hamburg ankomna poster afgingo (directa underrättelser hafva vi icke).

Bland åskådarna i Öfverhuset voro två Nyseeländska Prinsar, som, med sina tatuerade ansigten, väckte upmärksamhet. Flera Lorder reste sig, för att nogare kunna betrakta dem; och Lord-Cantzleren hade stort besvär, då han ville hafva Lorderne att sätta sig, för upropets skull.

Tyskland. D. 18 Oct. kom Österrikiska Kejsaren till Troppau. D. 20 ankommo Kejsaren af Ryssland (som befallt till sig vinter-equipager från Petersburg) och Kronprinsen af Preussen.

Bland de Ministrar, som väntades, voro Furst Metternich, Grefve Bernstorff, Grefvarne Golowkin och Capodistria och Grefve de la Ferouuays ankomna.

Lieutenant Schultz, som ett år varit arresterad för den bekanta politiska katekesen, har, genom krigsrättens utslag, blifvit förklarad alldeles oskyldig. Storhertigen af Darmstadt har genast bekräftat frikännelsen och derigenom gifvit ett nytt bevis på den sanna liberalitet, hvarmed han går sitt folks önsknings till möte. Också har man sällan sett hjärtligare glädje, än den, hvarmed hans folk erkänt detta, då de efterlängtrade förklaringarne i afseende på constitutionen nyss afgifvos.

Pohlen. Mot lagförslaget om Ministrarnas ansvarighet invändes i synnerhet, att däri icke finnes hvad constitutionen uttryckligen innehåller: "Senaten föranstaltar, att Senatorer, Ministrar o. s. v., på Landtbåds-kammarens anklagelse, ställas inför rätta." Hr. Niemojewski talade så häftigt, att han flera gånger af Marskalken blef visad till ordning och slutligen tystad. Men straxt därpå uppträdde han med anklagelser mot två höga Statsmän, och begärde, att den måtte upläsas högt, såsom de öfriga petitionerna; men på någras förslag, förvandlade kammaren sig till hemligt utskott.

Uppgift ifrån Stockholms Stads Järn- och Metall-Våg Ult:o October 1820.

	Stång-jern.	Manu-factur.	Kop-par.	Mes-sing.	Bly, Alun, Vic-triol, m. m.		Stång-jern.	Manu-factur.	Kop-par.	Mes-sing.	Bly, Alun, Vic-triol, m. m.
	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:pd.		Sk:pd.	Sk:pd.	Sk:d.	Sk:d.	Sk:pd.
Behållningen i-från år 1819	79,371.	36,566.	857	332	1,046.	Utvägt och ut-clareradt till In- och Utri-kes orter, se-dan årets bör-jan - - -	194,060.	28,516.	4,518.	391.	4,230.
Ankommit se-dan årets bör-jan - - -	216,467.	24,386.	5,026.	309.	4,658.	Behållningen, Ult:o October	101,778.	32,436.	1,365.	250.	1,474.
	295,838.	60,952.	5,883.	641.	5,704.		295,838.	60,952.	5,885.	641.	5,704.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 13 November.

Sine ira, studio et metu.

Recension.

Af trycket har utkommit: *Utkast till en Svensk Statistik, Andra Afdelningen, Elméns och Granbergs Tryckeri, 1820.*

Länge har man med skäl kunnat säga, att Sverige, dess styrelse, inrättningar, författningar och tillstånd varit obekanta för Svenskarna. Man har känt gamla historien, man har vetat på sina fingrar, hur det tillgått i Rom och Grekland, man har till och med studerat de nyare staters constitutioner och häfder i detalj. Men huru styrelsen varit sammansatt här i fäderneslandet, huru landets naturliga rikedomar varit benyttjade, huru det verkligen hängt ihop med dess så mycket berömda frihet — allt detta har föga bekymrat de lärde. Endast den, som länge varit med i ärenderna, har haft tillfälle att känna deras gång. Detta har utgjort ett eget studium, som endast kunnat ske på stället, och embetsmannas-erfarenheten har derigenom blifvit ett monopolium. Man har väl icke yttrat, men synes nästan hafva hyst, den grundsatsen, att en *allmän* kunskap om gången af fäderneslandets ärender, om sättet att besluta och verkställa, vore ett missbruk, eller åtminstone en onödighet. Vi hafva haft så kallade statistiska afhandlingar, som inskränkt sig till ziffror på folk-

mängd, quadratmil, soldater, domstolar, d. v. s. hjulen i urverket; men sjelfva urverkets gång, det ena hjulets inverkan på det andra, öfversigt af delarnas större eller mindre nödvändighet för det helas bestånd, beräkning af hela systemets verkan — detta allt hafva vi icke sett. Här af kommer också en oförnuftig ton, som irritat sig både i allmänna lifvet och vissa offentliga skrifter. Om någon, som bemödat sig att förvärfva kännedom af grunden för styrelse i allmänhet, af styrelsen och statshushållningen i andra länder och af deras tillstånd här, företager sig att granska våra former och författningar, upptäcka bristerna deruti och med värma framställa dem — och hvem kan vara kall, då han älskar sitt fädernesland och upptäcker brister i dess styrelse, oduglighet eller ond vilja hos de styrande? hvad uträttar den ljumma artiga tonen? — så korsar man sig, ropar öfver evigt häklade, öfver ett begär att i tid och otid ogilla, klandra och nedsätta våra inrättningar, samt deremot på deras behostnad uphöja andra länders, med mera dylikt, som endast kan ursäktas genom en fullkomlig okunnighet om verkliga tillståndet af våra inrättningar. Äfven denna okunnighet kan nästan ursäktas genom den stora bristen på källor, hvarur kunskap kan hämtas.

Svårligen kan väl således ett förtjenst-

fullare företag finnas, än det att ersätta denna brist. Af samma författare (Hr. P. A. Granberg), som nu företagit sig detta, hafva vi förut sett många förtjenstfulla bemödanden, i fråga om kannedomen af fäderneslandet, att ett loford deröfver skulle vara både öfverflödigt och för sent, sedan nationen redan för flera år tillbaka lemnat det. Äfven första afdelningen af det arbete, vi här anmäla, faller utom vårt område, emedan den redan för fyra år sedan utkom. Vi vilja därför inskränka oss till en kort uppställning af de ämnen, som förekomma i denna Afdelning, hvarefter vi gå till den Andra, som vi ock anse för den viktigaste, och tillika för den berömligaste, då man besinnar den här af svårigheter, hvilka måste hafva mött Förf., vid samlande af alla de nödiga materialerna. Den, som blott en gång försökt att ur våra Styrelseverk hämta äfven en enkel uplysning i något gifvet mål, skall nästan häpnad för den ofantliga mödan att sammanskaffa detaljerade uplysningar öfver dessa verks organisation, arbetssätt och hela historia. Om ett sådant arbete skulle vara utan alla möjliga brister eller misstag, så vore det nästan ett underverk.

Första Afdelningen innehåller beskrifning öfver Sveriges fysiska beskaffenhet, natur-alster, näringar och folkmängd. Uppgifterna äro med omsorg samlade och resultaterna förtjena mycken upmärksamhet. Vi vilja icke, genom några vidlyftiga utdrag, påminna den, som läsit boken, om hvad han redan känner, eller på förhand uptaga, hvad den, som kommer att läsa henne, måste deraf hämta. Imedlertid kunna vi icke afhålla oss att framställa en kalkyl af synnerlig märkvärdighet. Den angår förhållandet mellan de på våra fabriker tillverkade finare tyger och det quantum deraf, som årligen inom landet för-

brukas. Klädes-tillverkningen inom riket utgjorde, år 1814, af fint och medelfint kläde 185,000 alnar, af groft 124,000. Om man fördelar det förra quantum på de inom riket varande 140,000 förmögna eller behållna hushåll, så får hvar husfader knappast ett par byxor, barn och hustrur intet. Ännu märkligare är förhållandet med tillverkningen och förbrukningen af siden. År 1813 funnos 664,588 fruntimmer, som erlade bevillning för bruk af siden. Den inhemska siden-tillverkningen steg till 82,000 alnar; och om dessa fördelas mellan ofvannämnde fruntimmers-antal, får hvardera circa 5 tum, och NB. karlarne platt intet. "De 78 alnar tyll, som tillverkas, må hvem, som behagar, försöka att dela mellan hufvudstadens 11,000 ståndspersoners fruar och döttrar, bland hvilka icke många torde vilja afstå sin rätt."

Att af dessa uppgifter draga slutsatsen torde icke vara svårt. Våra fabriker pretendera att ensamne få förse nationen med dess behof af fabriksvaror. Till hvad grad det sker, se vi nu. Den satsen är således bevisad, att det quantum varor, en nation behöfver, anskaffas oaktadt de strängaste förbud, och att dessa förbud ingalunda hindra varornas införsel, utan blott betaga staten inkomsterna af deras förtullande, förderfva national-karakteren genom tvånget att begå tillkonstade brott och slutligen icke ens tillföra de inhemska fabrikanterna den påräknade fördelen att kunna hålla pris med utländingen, emedan en lurenträgad vara oftast kan säljas till lägre pris än den förtullade. Att förbjuda införsel af en genom vanan till behof gjord vara, för att hjälpa den så kallade handels-balancen och andra dylika ändamål, är således endast att afsäga sig en inkomst. Men huru länge skall erfarenheten predika de klaraste sanningar för döfva öron?

Förf. har gjort en höp sunda reflexioner om fabriker i allmänhet. Att en uplyst liberalitet leder hans raisonnementer, känner allmänheten redan. Betydelsen af ett exempel, som han anförer till bevis på den vård, fabriks-anläggningar fordra, kunna vi imedlertid icke anse så synnerligen stor. En rakknifsabrik hade, under Gustaf III:s tid, blifvit anlagd i Stockholm. Knifvarne, som der tillverkades, voro goda och såldes till godt pris. Men några fabrikanter i England blefvo underrättade derom och beslöto förstöra hela anläggningen. Några tusende rakknifvar skickades till Stockholm, i små partier, såldes der för kanske tiondedelen af tillverkningskostnaden — och den Svenske fabrikanter blef ruinerad. "Detta exempel," säger förf., "bevisar likväl icke, att dylika anläggningar äro onöjliga; men det bevisar den vård de fordra, till dess de hunnit sin fullkomliga stadga, en vård, som likväl icke består i prohibitiva författningar emot utländsk medtäflan, emedan hela Sveriges armee icke skall förslå att bevaka dess kuster och gränser, så länge lurenträgeriet är en riktande näringsgren."

Detta är väl bland det sannaste, som någonsin blifvit sagdt i statshushållningen. Men, som redan nämnt är, på det anförda exemplet lägga vi icke synnerlig vikt, ehuru det berättas, att Engelska fabrikanter äfven drifvit det i stort, d. v. s. undersålt andra länders fabrikanter, i frågan om varor af vida större betydelse än rakknifvar. Men tiderna äro mycket förändrade. Engelmännerna voro då de enda fabrikanter, de hade monopolium öfver hela världen, hvars fabriker för öfrigt voro i sin barndom. Det går an att hålla en åker fri från ogräs, när jag kan märka hvarje strå, så snart det sticker up, och genast uprycka det. Har det deremot en gång

hunnit röfa sig, så kostar förstörandet af hvarje strå ofantligt mer och; under det jag är sysselsatt dermed, växa de andra öfver mig. Både Europa och den nya världen hafva begynt fabricera; och om nu t. ex. England skulle vilja försöka samma manoeuvre med ett land, så kunne hända, att det blott arbetade för någon fiendes bästa. Skulle England lyckas att, genom undersäljning, förstöra ett annat lands t. ex. klädesfabriker (hvilket imedlertid blefve tämligen dyrt att hålla ut med, i fall de länder, der experimentet skulle göras, vore många eller kommit någorlunda till stadga med sin fabrication), så kunde det ju lätt hända, att Engelmän der arbetat för t. ex. Franska, Schweitziska, Tyska fabrikanter bästa. Nej, saken är verkligen icke så farlig, som man ofta tror.

En *ouphörlig* undersäljning skall deremot aldrig kunna äga rum, så vida icke de fabrikanter, som derigenom skola förstöras, allt jemnt hålla ett obilligt högt pris, och sålunda äro en landsplåga för sina medborgare, i händelse af ett, genom prohibitionsstadgar tillskapadt, monopolium.

Om vi icke föresatt oss att hastigt gå öfver första afdelningen af förevarande arbete, skulle vi utur underrättelserna om handels tillstånd och utur Förf:s anmärkningar deröfver kunna hemta ganska intressanta ämnen för våra läsares eftertänka. Uppgifterna om rikets städer, deras folk-mängd, fabriker, tillverkning o. s. v. förtjena att kännas; men vi vilja blott hänvisa läsaren till boken och skynda till vårt egentliga ämne, Andra Afdelningen.

(Forts. c. a. g.)

Om polis-författningar i allmänhet och vedpriser i synnerhet.

Man har snart lyckats att göra lagar och författningar till ett åtlöje, genom det

olyckliga bemödandet att hjälpa all ting med författningar, utan att besinna, om de någonsin kunna efterleivas eller icke. Man griper till sådana medel, som genast tyckas erbjuda sig, utan att tänka sig in i ämnet.

Så har hänt med den Finska veden nu. Den har varit dyr hela hösten och tillförseln mindre än vanligt. Finnarne själva hafva flatnat öfver sin vinst. För att förekomma brist, har man funnit sig för-anlåten att förordna, det ingen får köpa öfver ett visst quantum. Följden har endast varit att uppskräma sinnena, att kraftigt underrätta Finnarne om den rådande bristen och upmana dem att låta betala sig än glupskare; men att, i själva hufvudsaken, ingen ting uträtta, då ingen människa finnes så enfaldig, att han icke kan skaffa sig några föregifna köpare, hvilkas tillsammanslagda namn äro tillräckliga att berättiga till inköp af den betydligaste vedladdning.

Skulle, såsom en tidning önskat, ett dylikt förbud tidigare vidtagas något annat år och under det tillgången vore större; så blefve följden ännu menligare. Den säljande blefve stängd från möjligheten att hastigt och till hvem han ville bortslumpa sin vara, och tvungen att länge kvarligga, för att vänta på minuthandlare. Han öfvergåfve slutligen ett handelsställe, där sådana hinder lades mot en fri rörelse. Fullkomlig brist skulle således kunna blifva resultatet af detta bemödande stt förekomma en partiel.

Enda sättet att göra en sådan författning oskadlig vore då att eludera henne — och det är ju fröjdefullt att hafva sådana författningar.

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. D. 21 förhördes Vassali, hvars vittnesmål helt och hållet var till förmån för Drottningen. Han hade aldrig sett något anstötligt passera. Bergami spisade dageligen, jemte Prinsessan,

vid hofvet i Carlsruhe. I Villa d'Este hade vittnet sett Mahomet dansa, men Prinsessan blott en enda gång varit åskådare från ett fönster. Dansen är för öfrigt komisk, icke oanständig. Balarna på Barona hade vittnet bevistat. Sällskapet bestod af 50 personer, o. h. bland dem Prefecten, en hop landtmän, och till och med Pastorn. Vanligtvis gick Prinsessan endast en stund in i dansalen, hvarpå man spelade kort, schach och äfven musik i andra rum: någon gång dansade äfven Prinsessan. Allas upförande var anständigt. I Carlsruhe, dit Prinsessan kom d. 25 Maji 1818, spisade hon samma dag hos Markgrefvinnan, jemte Grefvinnan Oldi och Bergami. Aftnarne tillbragtes ofta hos Storhertigen, då äfven Prinsessans suite var närvarande. — Sedan vittnesförhören således vore slutade, gjorde Hr. Brougham några anmärkingar, i anseende till svårigheterna att såsom vittne kunna framställa Storhertigens af Baden Kammarherre, Baron von Ende, till vederläggning af Barbara Krantz's föregifvanden om händelser i Carlsruhe. Es vittnesmål vore derför högst nödigt för Drottningen; men emedan Ministrens bemödanden för hans kallande till England (Lord Liverpool framlade brevväxlingen med Badiska hofvet härom och acternas tryckning beslöts) varit fruktlös, hoppades Hr. Brougham att, emedan af 9 å 10 hufvudanklagelser, 7 å 8 blifvit fullkomligen vederlagda, och omöjligheten af utvägar till de öfrigas vederläggande var bevisad, skulle huset ej döma Drottningen skyldig.

D. 23 framlades berättelsen af Utskottet, som granskat brevväxlingen mellan Hr. Powell och Öfv. Brown, angående Rastellis afskickande till Milano. Af de utdrag ur brefven, som utskottet granskat och som finnas i tidningarna, uplyses, att Hr. Powell på sin ed berättat hvarjehanda saker, den han visste förhöllo sig annorlunda, och att verkliga ändamålet med R:s bortskickande varit att samla ännu flera vittnen mot Drottningen. Brougham begärde, att Mlle Demont måtte förkallas; och under det man väntade på henne, uppstod en debatt mellan Br. och de Kongl. Advokaterna, i anledning af en i Österr. Beob. införd artikel till fördel för Drottningen. Lieuten. Hownam producerade sitt Riddar-diplom å St. Carolinasorden, uplästes och inregistrerades. Mlle Demont frågades om ett samtal, hon haft med ett fruntimmer, Martini; hon erinrade sig det ej. Hr. Br. begärde confrontation; Gen. Solicitorn satte sig deremot och vittnet trädde af. Fanchette Martini företrädde och upgaf sjelfva dagen, då M. Demont berömt Prinsessan för henne, sagt att hon

nes uppförande alltid varit lofvärdt, att hon var omgifven af spioner, att hon icke hade något annat stöd än all Konungen. W. Leman förekom och intygade, att Bar. v. Ende velat komma till England, men att Storhertigen nekat honom det.

Sedan Brougham sagt sig icke kunna procedera vidare, i anseende till omöjligheten att skaffa nödiga vittnen, anmälde Gen. Prokuratorn sin afsigt att låta höra nya vittnen, till vederläggning af dem, som vittnat för Drottningen, och begärde i synnerhet anstånd till Ofv. Browns inkallande. Detta afslogs i sessionen d. 24, på Lord-Cantzlers hemställning, understödd af Lord Darnley, som trodde att huset borde alldeles öfvergifva denna långa undersökning. Derefter hördes Capt. Th. Briggs, som anförde, att Lieut. Hownam, hvilken varit på Leviatan, berättat sig hafva knäfallande och med tårar bedt Drottningen ej taga Bergami till sitt hord. Hr. Br. frågade Briggs om han spiset hos Konungen, hvilket bejakades, men det hade varit i sällskap med andra Marincaptener.

Härmed voro vittnesmålen slutade, och Brougham förklarade, att resumé af vittnesmålen skulle komma att göras af hans vän Denman, som i ett ganska långt tal gjorde ett sammandrag af dem, af följande gång och innehåll: "han utbad sig husets skonsamhet och öfverseende, emedan han, i anseende till Gen. Prokuratorns förliadne dag gjorda begäran om uppskof, för flera vittnens hörande till vederläggning af dem Hennes Majests försvarare förebragt, icke varit beredd på att snart behöfva ingå i det försvarstal, honom nu ålåg. De vittnesmål, som kommit i dagen, hade öfvertygat honom, hans medbröder, allmänheten, hela engelska nationen samt alla civiliserade folkslag i världen, att Hon, M. ägde full rättighet att till alla delar frikännas från de anklagelser, som voro gjorda mot hennes höga person. Drottningens advokater hade varit beskyllda att hafva brukat otidighet och smädelse, icke för att öfvertyga Lorderne, utan för att söka vinna folket för henne; detta vore aldeles osant: de hade hvarken gjort det eller haft en sådan afsigt. Talaren hade heller aldrig åsyftat personliga anfall mot Attorney General; han ville ej tillfoga något ondt åt någon; han och i synnerhet hans höga Client hade för mycket varit blottställda för grymma förföljelser, allt sedan hon beträdde Englands jord, för att följa sådana exempel. Han vore dock icke skyldig att skona Attorney Gen. i hvad denne gjort såsom advokat. Detta mål hade satt honom (Attorney Gen.) i ett kiuktigt läge, ett olyckligt förhållande, som inga hederstitlar kunna betala, som han känt och som ned-

slagit honom under hela rättegången. "Det är en olycka att försvara en sådan bill; jag hade icke velat ålaga mig detta värf. För att visa beskaffenheten af de framdragna bevisen, hör jag först för Huset upprepa det, som skulle bevisas, eller billens inledning." — Derefter upläste Hr. D. inledningen, erinrade, att andra läsningen nu förestode och att huset skulle afgöra, om de i inledningen upställda facta vore bevisade; genomgick hufvud-anklagelserna, granskade särskildt Demonts, Majocchis och Sachis, så väl vittnesmål som karakterer, visade att det endast varit afskedade domestiker, som man begagnat till framförande af de skändligaste berättelser, som någonsin besmittat en berättares läppar. "Hvad skulle man väl tänka om en man, som på detta sätt låte behandla sin maka, om hon till och med själf, genom ett illvilligt öfvergifvande, satt sig ur stånd att vara mål för hans ömhet; ännu mer, om denna man tvingar henne att blifva brottslig, derigenom att han fördrifver henne ur sitt hus? Ju mer en sådan man ådagalägger sin hustrus sedeförderf, desto mer bevittnar han sin egen grymhet och trolöshet; Ju mer han ökar anklagelserna emot henne, desto mer förtjenar han förakt för att hafva öfvergifvit henne. Man har påstått, att Engelska historien upvisar exempel lika detta. Nej, ingen Kristne Konung har trots sig kunna förskjuta sin maka för oanständigt uppförande, då hans eget oanständiga uppförande varit första anledningen till hennes fall. Blott Romerska historien kan upvisa likheter med denna händelse. Octavia var knapt förnämlig med Nero, förrän hon nästan första dagen, ett föremål för afsmak och ovilja, försköts under en ogrundad och löjlig föreyändning. Hennes plats intogs af en mätress och hon jagades ur sin makas palats. En conspiration gjordes mot hennes ära, man beskyllde henne för en oloflig kärlekshandel med en slaf. Den stora historiograf, som skildrat det fördärfvade Rom, berättar, att man ej genom belöningar, men genom tortur, tvingade några af hennes domestiker att afgifva menliga vittnesmål; större delen fortfor dock att intyga hennes oskuld. Medan folket var öfvertygadt om hennes ostrafflighet, fortfor hennes förföljare att yrka hennes brottslighet, och förvisade henne från Rom. Hon återkom och ett ädelsinnadt folk röjde käpslor, som bordt finnas i mannens hjerta; men en ny komplott uppgjordes; hon öfverbevisades och dömdes. Landtförvisad till en ö i Medelhafvet, njöt hon den nåden att få sluta sina dagar med gift eller dolk. Taciti uttryck äro så passande, att jag ej kan undgå att anföra dem: "Non alia exul visentium oculos majore misericordia affecit. Meminerant adhuc quidam Agrip-

"pina, a Tiberio, recentior Julia memoria obser-
 "vabatur, a Claudio pulsæ. Sed illis robur ætatis
 "assuerat. Lata aliqua viderant et presentem sac-
 "vitiam melioris blim fortunæ recordatione leva-
 "bant." — En fars och brors död hade undanryckt
 henne de stöd, genom hvilka hon bordt skyddas
 ifrån eländet och onåden. "Hinc prima nuptiarum
 "dies loco funeris fuit, deductæ in domum, in qua
 "nichil nisi luctuosum haberet. Tum ancilla domi-
 "na validior, et Poppæa non nisi in perniciem
 "uxoris recepta. Postremò cridien omni exitio gra-
 "vius." Talet hade räckt i fyra timmar och midt
 uti varit afbrutit af en tre kvarts hvila. Huset
 ajournerade sig, på Grefve Liverpools motion.

D. 25 Oct. fortsatte Hr. Denman försvarstalet
 för Drottningen. Han genomgick anklagelse-vitt-
 nesmälen, visade deras motsägelser, utbredde sig
 öfver Powells korrespondens, Hastells afsändning
 till Italien, beklagade sig öfver försöken, som inom-
 lands voro gjorda mot Drottningens heder, öfver
 åtskilliga tidningars sanningslösa framställningar,
 och yttrade till slut: "Då man betraktar billens
 grund, synes mig, att det ej finnes ett enda ställe
 i något vittnesmål, som kunde berättiga Er, My-
 lords, att befälla mig gå längre. Jag har hört sä-
 gas, att, under det vi sysselsätta oss med Hennes
 Majts försvar, löper ett ryckte, att en höp männi-
 skor finnas, ingalunda af lägsta hopen eller i något
 förhållande med offentliga pressen, icke ens ute-
 slutna ur Edra societeter, Mylords, hvilka med be-
 ställsamhet utsprida smädeliga libeller mot Hennes
 Majt Drottningen. J veten, Mylords, att, vid så-
 danna tillfällen som detta, skulle vi vara berättigade
 att kalla dylike personer inför skranket, för att
 svara för dessa skrifter; och jag skulle säga åt en
 sådan varelse, om jag finge personligen tala med
 honom: "Framträd, läge smädare, att jag må skåda
 ditt anlete! Drager du dig undan min fråga, är du
 föraktligare än det Italienska vittnet, som framträ-
 der inför domstolen; du är värre än den Italienske
 banditen, du mördar utan att synas, och du för-
 vandlar din dolk i ett rättvisans svärd." — Jag
 hade icke trott det möjligt för en man, som har
 människohjerta och en Pairs heder, att gifva ett
 sådant exempel. Vore han en Prins af Kongl. blod,
 skulle jag påstå, att han gör mer för att förnedra
 sig och förlora sin rätt till kronan, än den höga
 person, jag försvarar, skulle hafva gjort, om äfven
 alla anklagelserna mot henne vore bevista. Jag vet
 ej, hvad som kunnat i hemliga utskottet anföras
 mot H. M. Drottningen; men jag vet, att när facta
 ej öppet läggas i dagen, så bör det vara omöjligt att
 vid en sådan domstol som denna döma Drottnin-

gen. J, Mylords; hafven aldrig haft för afsigt att
 döma efter utsagor af vittnen, som sett genom nyc-
 kelhälet, utan efter rättvisans stora grundsatser?

"Efter det sätt, hvarpå måtet blifvit framställt,
 finnes väl någon, som kan säga, att Drottningen
 blifvit opartiskt behandlad? Hvilka öck de smädel-
 ser må vara, som kringflugit på fasta landet; haf-
 va de dock icke blifvit bevista, och soljaktligen
 bör man anse dem ogrundade. Jag vet, att ryk-
 ten kringflyga, enligt hvilka folk af anseende för-
 svara Drottningens sak; man tror till och med,
 att hela Engelska folket intresserar sig för henne;
 det är möjligt, att det finnes människor, färdiga
 att angripa constitutionen; jag kan icke ansvara
 för motsatsen. Men om så vore, skulle denna
 ädelmodiga ilver stillas af en frikännelse; dessa
 människor skulle fröjda sig, att se den askunnad
 af Er, Mylords, inför thronen. Jag hoppas, att
 J icke låten afleda Er från den rätta vägen, icke
 styra Er af radicala höjelser (ett ord, som före-
 kommit under rätttegången), men att J följen plig-
 tens tydliga väg, som skall föra Er till Drottnin-
 gens frikännande. Denna process har satt min
 Kungliga principal på hårda prof; alla hennes rö-
 relser, icke blott kroppsliga, utan öck hjertats,
 hafva blifvit undersökta. Hon har icke kunnat
 sätta sig eller upstå, icke tala ett enda ord eller
 bilda en tanke, utan att gifva ämne för forsknin-
 gar. Sjelfva hennes blickar hafva blifvit iakttagna.
 Detta är nu det mest imponerande och högtidliga
 skådespel, jag någonsin sett; jag känner i mänsk-
 lighetens häfder ingen ting, som kan jemföras der-
 med, och jag föreställer mig icke i en framtid nå-
 got, som skall kunna likna det, om icke den sto-
 ra dagen, då alla hjertan skola öppnas. J hafven
 haft magt att ransaka en medmänniskas upförande,
 en magt, som jag nästan kunde säga, att allvishe-
 ten icke äger. Men den, som förer svärdet, bor-
 de också föra vågskålen. Om J, Mylords, tillväl-
 lat Eder Allmagts ransakande magt, så betän-
 ken, att J också bören likna henne i rättvisa,
 mildhet och visdom. Betänken, att hon sagt äf-
 ven åt den förvunne brottslingen: "om ingen an-
 klagare stiger fram att fördöma dig, så vill icke
 jag fördöma dig; gack och synda icke mer."

Då detta tal, som räckt från kl. 10 f. m. till kl. 4
 e. m., var slut, ville Gr. Liverpool proponera ajour-
 nering; men Brougham anmärkte, att churu resu-
 méen af Drottningens försvar var slutad, så utbed
 han sig, i fall contrapartens svar komme att gifvas
 af flera än en, att se till följande dagen besinna sig
 om han icke skulle anmoda Huset att afhöra äfven
 Doct. Lushington. Attorney Gen. sade sig visser-

ligen ämna taga sin vän Solicitor Gen. till biträde. Sedan Lord Cantzleren förklarar, att lagen tillåter två ombud att tala på båda sidor, och att den ene icke förlorade sin rätt, derföre att den andre afsade sig sin; förkunnade Brougham, att Lushington skulle låta höra sig degen derefter.

D. 26. uptogs hela sessionen af Doct. Lushingtons tal, som gick ut på att bevisa, det alla vittnena mot Drottningen voro fullkomligt vederlagda. "Vi hafva," så fortfor han, "slutat försvaret, utan att som vittnen uppställa Grefvinnan Oldi, Mariette Demont, Schiavini och W. Austin. Det är med förvåning vi höra Solicitor Gen. upmana oss att framdraga dessa vittnen. Hur? Då advocaterne för billen icke kunnat bevisa sina angifvelser, hafva de rätt att upmana oss att hjälpa sig dermed? Skulle vi vara skyldige att hjälpa till att öka denna olyckliga undersökning? Skulle vi vara berättigade att framdraga ett enda vittne, för att motsäga det, som af intet motpartens vittne kunnat intyga? Min vän Brougham har en gång sagt, att han ville afhöra Mariette Demont; det var tjenligt då, emedan vittnen, som vi sedan frambragt, då ännu icke voro ankomna. Kunde man tro, att vi skulle framdraga dylika vittnen? Om, vid deras förhör, ett enda ord till Drottningens nachdel hade kunnat afsvingas dem, hvilka skri hade icke genast skolat begynna att höjas? Å andra sidan hade alla gynnande utsagor blifvit tillskrifne deras vänskap för Bergami. Innan vi framdrogo dessa vittnen, borde vi veta, hvarföre vi skulle framdraga dem. Det hade endast varit för att vederlägga vittnens utsagor, på hvilka ingen förständig menniska kan tro. Jag skulle icke vilja ut-sätta dem för den obarmhertiga pröfningen af ett contra-förhör. Jag fruktar icke för deras räkning något contra-förhör af hvilken lagfaren och hederlig karl som häldst; men då jag tänker på de frågor, som blifvit gjorda en Lord öfver ämnen, frammande för saken, och andra dylika exempel, så tillstår jag, att jag känner en vedervilja att släppa dem i sådana händer." — Då talet var slutadt, var kläckan nära 4 och Huset ajournerade sig, sedan Lord Grey återtagit en motion, om framdragande af vissa på fasta landet aflagda vittnesmål.

Enligt sednaste mederrättelserna af d. 27 Oct. hade Gen. Prokuratorn börjat vederläggningen, då Denman anmälde, att Brougham hade vigtiga underrättelser att meddela. Br., som inkom, sade sin afsigt vara att framlägga i original de bref Baron von Ompteda skrifvit till flera personer i Drottningens tjänst, i afsigt att förmå dem att vittna mot

Hen. M. — En allmän rörelse förspordes, Attorney Gen. appellerade till huset, för att bestämma, om en dylik communication nu vore passande; Lord Liverpool syntes förvånad och iustämde med Attorney Gen. Brougham försvarade sig, Lord Holland föreslog, att huset skulle bestämma stunden till den skedda communicationens emottagande. Advocaterne aflägsnade sig. Derpå fortsatte Attorney Gen. sitt tal ända till sessionens slut. Det skulle fortsättas följande dagen.

Det berättas, att om billen skulle gå igenom i Öfverhuset, nya och kraftigare vittnesmål skola framdragas inför Underhuset.

Det rykte har varit utspridt, att Lord Castle-reagh tagit afsked ur ministären; hvilket dock sedermera befunnits falskt. Likaså ogrundad har äfven den berättelsen befunnits, att han och Lord Liverpool föreställt Konungen, att rättegången mot Drottningen borde nedläggas. En tidning har imidlertid nyligen upplifvat detta rykte. Det tyckes, som den bevisning, hvilken blifvit producerad mot vissa vittnen, i afseende på bestickning, mycket bidragit att minska Lordernas moraliska öfvertygelse om de Italiensars vittnesmål, som upträdt mot Hennes Maj:t; och man har anmärkt, att flera Lorder, som förut ingalunda hörde till Drottningens anhängare, vid de sista debatterna visat vida mildare tänkesätt mot henne. Derföre tror också allmänheten nu, att Drottningens mål står ytterst fördelaktigt för henne, och så sinnas, som ännu tro, att hon, efter slutad undersökning, blifver fälld. En tidning har till och med skämtande försäkrat, att Ministrarne i sessionen d. 19 Oct. gjort ett öfverslag af sina hjälptruppar i Öfverhuset; vid hvilken recapitulation de med förskräckelse märkt, att de redan nu, i händelse af en votering öfver billen, skulle hafva emot sig en pluralitet af sex röster.

Neapel. Officiella underrättelser innehålla, att Palermitanerne d. 5 Oct. å nyo sändt Parlemantairer till Gen. Pepes läger. Följande dagen var nästan allt afslutadt och Neapelska trupperna hade redan den 5 om aftonen besatt fästningsverken; den 6 skulle de inrycka i det inre af staden. Äfven hännen besattes sedermera och Generalen väntade blott den inre stadens afväpning, för att fullända intagandet. Öfver Genna berättas, att Neap. truppernas intåg i Palermo varit åtföljdt af de blodigaste scener. De belägrades eld hade förstört en stor del af staden. I det ögonblick, då trupperna inryckte, mördade det rasande folket alla Neapolitanska fingar, som befunno sig inne i staden, hvaremot de upretade soldaterne plundrade flera af de rikaste och förnäm-

sta hus. — I Paris hade d. 26 Oct. det rykte utbredd sig, att Pepe blifvit utdrifven ur Palermo, sedan han inryckt der. Från Messina heter det, att under rättelserna från Palermos gränskap äro högst bedröfliga; att en stor del af staden skall vara lagd i aska, i synnerhet quarteren vid hafvet, som hufvudsakligen lidit af Neapolitanska flottans eld; att Pepe flera gånger skall hafva inträngt i staden, men alltid blifvit utdrifven med stor förlust; att från husen blifvit skjutet och sjudande vatten nedkastadt på honom. Man tviflade, att en så obetydlig Neapolitansk corps skulle kunna lyckas mot staden, vid en så förtvillad sinnesstämning. Tillståndet i Messina är fullkomligt lugnt och sinnesstämningen god.

I Neapel råder det fullkomligaste lugn. Rånertorna stå imedlertid lågt, i anseende till fruktan för de utrikes förhållanden. D. 4 Oct., sedan det i sista nummer intagna märkliga förklarande blifvit gjort, i afseende på Neapels förhållande till andra magter, följde i parlamentet en liflig discussion. Flera ledamöter begärde närmare uplysningar af Ministern. I synnerhet påstod man, att Konungen borde förklara sig fullkomligt fri, och det vore önskansvärdt, att H. M. med egen hand skrefve till Kejsaren af Österrike. Ministern uplyste, att detta försigtighets-mått blifvit taget, ej blott till Österrike, utan till alla monarker, hvilket likväl icke frambragt önskad verkan.

Neapelska Ministern vid Ryska och Danska hofven, Hertigen af Serracapriola och Ridder Ambrosio, hafva besvurit constitutionen. — Ehduru Furst Pignatelli försäkrat, att han icke hade något politiskt uppdrag eller diplomatisk karakter, utan blott medförde bref till Erkehertiginnan, har han ändock af Gen. Frimont icke fått pass att fortsätta resan till Wien, hvilket också där blifvit fullkomligt gilladt. Detta berättas öfver Frankrike, äfven som att General Carascosa, hvilken tagit afsked från Ministern, låtit beqväma sig att återtaga portföljen.

Spanien. Konungen har sanctionerat Jesuiternas uphävande, och man kan icke tvifla, att det samma inträffar med munkordnarnes uphävande och med alla af Cortes till det allmänna bästa vidtagna beslut. — Presternas fordringar hos staten äro öfver 37 millioner. — Justitiæ-Ministern har till Cortes öfverlemnadt ett exemplar af en i Sevilla tryckt så kallad Hemlig constitution. Endast titeln uplästes och målet öfverlemnades till ett ser-

skildt Utskott. — Krigs-Utskottet har föreslagit bifall till Ministrarnes förslag, att Emie-archieen skall vara i fredstid 54,000 i krigstid 124,000 man, med det tillägg, att Schweitzer-regimenterne, sedan deras capitulation till ända Lupit, måtte försäskedas, dock officerare och soldater tillåtas att låta naturalisera sig; äfven skulle 12,000 man milice ställas till regeringens disposition. Miliciens ed, då de svara fanan är fastställd och slutas med: Bataljon, gör eder färdiga! lägg an! Fyr! — Om de patriotiska klubbarna debatterades lifligt d. 14 och 15 Oct. Lagförslagets första artikel förklarades öfverflödig; den andra, som stadgar de nuvarande sällskapernas uphävande, antogs; äfvenså den tredje, som tillter dylika att finnas, om de ställa sig under en sträng uppsigt af ortens ämbetsriteter; den fjerdaste stadgar, att de icke få bilda corporation eller föra correspondence. — Påffiga Nuntien skall hafva inlemnadt för ställningar mot Cortes's beslut om de andliga sakerna. — Den nya grundskattens fördelning väcker på några ställen önd blod.

Portugal. Förberednings-Juntan arbetar ifrigt och har beslutit att rådfråga de litterära corpserna och de berömdaste lärde.

D. 10 inlopp till Lissabon ett från Rio Janeiro kommande Engelskt krigsskepp, med Lord Bessford om bord. Han är nämnd till Marechal Geral junto a pessoa do Rei, eller Befälhavare icke undergifven någon annan än Konungen. Regeringen lät honom veta, att han icke finge komma i land; all communication med skeppet förbjöds; hela kusten besattes med trupper och en mängd båtar, commenderade af officerare, beordrades till skeppets bevakning.

Vi njuta här (heter det från Lissabon d. 11 Oct.) allt jemnt det största lugn; vår belägenhet förbättras med hvar dag, och man ser med glädje betydliga förändringar ske i rättvisans skipande. — dag äger trohetsedens afläggande för den nya regeringen rum.

Turkiet. Ali Pascha skall hafva sprängt sig i luften, med sin fästning och sina skatter.

Amerika. Underhandlingarne mellan Morillo och Bolivar äro afbrutna. Denna sednare, som icke vill höra talas om fred utan oafhängighet, har belägrat St. Marta, intagit Mompox och haft framgång öfver allt.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 16 November.

Sine ira, studio et metu.

Recension.

(Forts. från N:o 91.)

Denna afdelning handlar om Sveriges nu varande administration.

Nuånderingen i constitutioner består hufvudsakligen deri, huru mycket administrationen kan göra mer än blott verkställa, hvad lagstiftande och domare-magterne bestitit. Alla tiders erfarenhet, genom en mängd misslyckade försök, bevitnar, att verkställande magten icke kan ligga hos hela nationen, utan måste concentreras, för att verka. Som denna magt är den fysiska eller lefvande, alltid verksam och alltid i erfarenhet af sin kraft, faller det henne så lätt in att vilja verkställa mer, än de andra magterna beslutit. Så har i alla stater, vid vissa epoker, händt, att verkställande magten upslukat de andra, och så kalladt enväldt uppstått.

Att förekomma detta har man påfunnit hvarjehanda medel. Det enda hittills bepröfvade är ansvarighet för verkställande magtens tjänare, och denna ansvarighet icke beroende af tillsatta embetsmäns yrkande, utan påkallad af folket och ålagd af en oberoende domare-magt. Man har någon gång försökt andra utvägar, för att binda den hos verkställande magten vanliga lusten att utvidga sin verkningskrets och

egenmäktigt intränga på de andra statsmagternas område. En bland dessa utvägar har varit att sammansätta administrativa auctoriteterna så, att den ena varit oberoende af den andra, och de flesta, genom sin oafsätlighet, oberoende af sitt öfverhufvud. Detta skulle vara en hake på godtycket, hvilket man fruktade hos en, men icke hos corpser.

Att afsigten med Collegier, vid deras första stiftande hos oss, varit denna, kan man väl icke påstå, emedan stiftandet infaller i enväldets eller aristocratiens tider; men man tyckes i sednare tider hafva så adlat deras bestämelse. Är det verkligen så, då hafva vi nu här en dubbel garanti; emedan våra omedelbara regeringsorganer, Minist. och Rådgifvare, både stå i ansvarighet hos folket och äro bundne af administrativa verken.

Sjelfva regeringens inrättning är af en ganska märkvärdig och complicerad natur. Man har föga tänkt, eller åtminstone föga yttrat deröfver. Vår Förf. har gifvit en kort framställning af machineriet, kan hända för kort för den, som icke studerat constitutionen, och öfverflödigt för den, som något närmare genomgått detta studium.

"All administration utgår från Konungen, hvars gerningar äro fria från åtal." Denna lära synes mången en orimlighet;

man kan icke förstå, att regenten är fri från åtal och klander, då hans beslut i regerings-ärenden kunna underkastas offentlig granskning.

Vår Förf. har med mycken sanning anmärkt en öfvertygelse, som ligger djupt rotad hos folket och innebär den verkliga uppräntningen till en constitutionel Kungamagt. "Sin Öfverhet," säger han, "älskar Svensken af ren pligt, och ingen nation är innerligare öfvertygad om Regentens ofelbarhet; han ger därför alltid de stora skulden för de misstag som begås, eller de politiska olyckor, som träffa landet." Regenten tillhör ingen faction, då folk och Ministrar icke komma öfverens om de steg, som kunna lända Riket till väl eller ve. Han är uphöjd öfver hvarje enskildt intresse, hvarje fördom, hvarje parti, vare sig i fråga om fördelar eller meningar. Han är det lugna förnuftet; ingen passion, ingen öfverhinnar honom på hans höga plats. Han kan icke stå i opposition mot folket, ty han är folket. Har orätt skett, så är han illa uplyst. Detta är icke, som många älskar att tro, blott en ordformel, utan bokstafligen sant. Han kan icke vilja och han vill icke det, som är menligt för hans folk eller mot hans folks önskan; men han kan få orätt öfvertygelse om, hvad folkets fördel eller önskan är.

När detta är antaget — hvilket bör antagas, om förnuft och rätt någonsin skola blifva förenliga med monarkier — så återstår ingen svårighet för föreningen af Regentens personliga ansvarsfrihet och ansvaret för hans missledande. Det är icke nog, att denna lära står tryckt i regeringsformer; den skall vara graverad i hvar medborgares själ, så att ingen, utan fara att blifva ansedd för dumhufvud eller skurk, vågar framkasta tvifvelsmål deremot.

Den, som tillstyrkt ett beslut, ansva-

rar därför. Men i alla mål, der enskild mans rätt eller öfverträdande af rikets lagar icke kommer i fråga, finnes ett slags ansvarighet, icke inför domstol, utan inför folket, hvars röst, såsom vanligt är med allt här i Sverige, skall uttryckas genom direct, officiel skrifvelse af Ständerna. Dessa kunna nemligen (enligt 107 §.) hos Konungen anmäla den rådgifvare, som befinnes hafva i dylika mål eftersatt rikets sannskyldiga bästa. Detta är väl det klaraste bevis, att vår constitution skiljt Konungen och dess rådgifvare, då desse kunna till afsättning anmälas hos den, i hvars namn de beslut utgått, dem de tillstyrkt.

Men här i Sverige höra icke blott de mål, som i andra länder anses för regerings-mål, till Konungen och hans statsråd. Han är äfven domare i en ganska stor mängd tvister, såsom t. ex. de så kallade kameral-mål, burskaps-mål, roterings-mål m. fl., der verklig lag måste tillämpas. Att en domstol är för sina gerningar granskning underkastad, måste ligga i sakens natur, och detta ensamt borde lära en hop oförnuftiga skrikare, huru orimligt det är att yrka klanderfrihet för hvad som under Konungens namn utgår.

Den ekonomiska lagstiftningen är det tredje, som Konungen i dess conseil tillkommer. Huru rikets verkliga lagstiftare kunnat lemna ur sina händer denna rättighet, skall den aldrig förstå, som icke känner vår representations sammansättning. Det kan t. ex. hända, att lagar, som stadga dödsstraff, kunna stiftas, utan bifall af folkets representanter; och vi hafva ju redan sett straff, föga mindre än döden, nemligen ärans och personliga frihetens förlust, stadgade på detta sätt i författningar mot lurenrägeri.

Till formaliteterna i Konungens Statsråd, likasom i alla verk, hör ett proto-

coll. Man skulle kunna kalla Sverige protocollernas fädernesland, och mången har trott, att detta eviga protocols-väsande, som drifves vidt och bredt, ingen ting bidragit till ärendernas snabbare eller rättvisare afgörande. Protocoll är, vid en domstol, en säkerhet för den enskilde, att han fullgjort, hvad lagen honom ålägger, att han anfört, hvad som för hans rätt erfordras, att hans motpart medgifvit hans yttranden eller uraktlåtit bestrida, med ett ord, huru rättegången blifvit förd. Men protocollerne spela en för stor role i administrationen. De äro gömställen, där en förrädare skulle kunna skyla sin skalkhet, under det han i hemlighet leder regenten till de för riket förderligaste beslut. Och dessutom, hvem ser dem? Ingen annan än 24 Riksdagsmän, som, om Riksdagen är kort och tiden mellan representanternas sammankomst lång, knappast skola hinna att kursift genomläsa hela den upstaplade massan. Ett mål kan ofta fordra längre tid till genomläsning och bedömning af män invigda i ämnet, än som medgifves de oftast icke juridiskt bildade Constitutions-Utskottets ledamöter, för att nu granska kanske tjugu mål. Imedlertid måste de meddela qvitto, att allt är väl beställt — och så är all ansvarighet slut. *Folket* får aldrig känna sina styrandes tänkesätt och duglighet; den ligger begrafven i protocoller. Man måste likväl besinna, att en icke obetydlig del af de afgjorda målen bestått i verkliga tvistemål; och det finnes således äfven tvistemål, hvilkas afgörningssätt kan blifva en hemlighet för parten och nationen.

Nej, annorlunda bör man väl tänka sig kontrollen på en styrelse, än genom meningars begrafvande i protocoller, som aldrig komma till allmän kunskap. Det i andra fria stater vidtagna sätt äger utan

tvifvel ett ofantligt företräde: då Ministern anderteknat ett beslut, behöfver man icke veta mer; *han* har tillstyrkt, *hans* är beslutet, och *han* ansvarar; jag bekymrar mig platt intet om hvad som är taladt inom det rum, der beslutet fattades.

Alla dessa viktiga ämnen kunna vi i en recension icke fullständigt discutera. Önskligt hade väl varit, att vår Förf. närmare utvecklat styrelsens grunder och förhållande till folket, äfvensom arbetssättet inom regeringens expeditions-verk, Cantzliet, såsom hvarje tjenstemanna-grads göromål m. m. Mekanismen af vår styrelse är så vidlyftig och invicklad, att en framställning deraf icke gerna kan sammanträngas inom tränga gränser. Till Konungens Cantzli höra fyra så kallade Stats-Expeditioner, Cabinetet för Utrikes brevväxlingen, Hof-Cantzlerens bureau, Riks-Arkivet, Kongl. Bibliotheket, Riks-historiografen, Öfver-Post-Directionen, Konungens Utrikes beskickningar, Ceremonimästare, Translatorer och Tolkar. Konungens Cantzli för Justitiæ-ärender kan i det hela anses för ett särskildt verk och kallas Nedre Justitiæ-revisionen.

Stats-Secreterarne äro blott chefer för expeditionerna, hvilka äro särskildt bestående corpser med en anförare, och icke Ministerns tjenare, som stå till hans tjänst, då han behöfver arbete gjordt. Förf. har (pag. 16) mycket riktigt anmärkt skilnaden mellan våra Stats-Secreterare och sådana Ministrar, som i andra länder finnas. Näst Stats-Secreterarne äro Expeditions-Secreterare (eller, som de kallas, Kongl. Förste Expeditions-Secreterare, utan att derföre någon Andre Expeditions-Secreterare finnes). Dessa embetsmän äro inamovibla, liksom hela Cantzli-personalen, då Cheferne undantagas; kunna hvarken för tjenstfel eller oskicklighet i göromål och leverne afsättas, utan att dömas af en särskild

för Cantzliet befintlig domstol, kallad Cantzli-rätt. Af Konungen erhålla de permission, så snart den skall räcka längre än några veckor. Stats-Secreteraren ansvarar för riktigheten af hvad som utfärdas; han ensam lider af de fel och det oförstånd, som kan insmyga sig deri, men han äger ingen godtycklig magt öfver dem, genom hvilka arbetet sker. Det skulle således kunna inträffa, att en skicklig Minister, hvars departement, sammansatt före hans tid, kommit att bestå af odugligt och slarfvigt folk, vore tvungen att dagligen underskrifva expeditioner, för hvilka han blygdes, så vida han icke hade tid att sjelf uppsätta allt — och att corrigera odugligheter är ofta långsammare än att skrifva nytt — eller ock vore i tillfälle att hålla sig skickliga personer, utom dem Kronan h står honom — och detta får han icke ens.^e

Arbetsättet är följande — i allmänhet; några avvikelser i vissa fall äro icke hufvudsakliga —: Då ett mål blifvit inlemnadt hos Registratorn, remitteras det, antingen efter föredragning i Krigs-, Stats-råds- eller allmänna beredningen, eller ock utan någon föredragning, endast genom påskrift af Stats-Secreteraren. Sedan vederbörande inkommit med sina förklaringar och utlåtanden, emottages målet af den föredragande, som från början haft befattning därmed. Han föredrager det då i Allmänna ärendernas beredning, i fall det är af sådan natur. Där föres protocoll, vanligen af någon yngre tjenstemän än Protocols-Secreterare. Detta berednings-protocoll åtföljer målet till Krigs- eller Stats-Råds-beredningen, där det ytterligare granskas. Sedan sker den slutliga föredragningen inför Konungen i Stats-Rådet, då åter protocoll föres af en bland dem, som kallas protocols-Secreterare. Så länge protocoller spela en så betydlig role i administrationen, tyckes

mycken vigt ligga på dessa embetsmän. Konsten att föra ett dylikt protocoll måtte imidlertid icke vara ovanligt stor, och den stora ansvarigheten minskas betydligt genom justeringen, alltid åtföljd af ett: *Expedieras*, som Kongl. Majt sjelf å protocollet teknar, med sitt höga namn inunder.

Då protocollet sålunda är justerat och påskrifvet, då först anses beslutet bestämdt fattade och icke mer utgörande någon hemlighet. Protocols-Secreterarens befattning uphör och Expeditions-Secreterarens vidtager. Den består i att, i enlighet med Protocollet (i allt hvad skäl och upställning vidkommer, och med uteslutande af särskilda meningar och allt, som hörer till hemligheterna) uppsätta resolutioner och bref. Till dessa förfärdigas dock endast ett concept, som mutatis mutandis utskrifves.

Sådan är Expeditions-Secreterarens befattning, hvilken dock ofta delas af Cantzlisters, Copisters och äfven extra-ordinarier. Huruvida ett sådant göromål fordrar, att staten lönar och med Tromans rang hedrar en hel betydlig embetsmannas-grad (deras antal stiger till 57) må andra afgöra. Att antalet af icke blott dessa, utan ock alla de öfriga tjenstemän inom Cantzliet, är vida större, än både de anslagna lönerna utvisa och arbetet fordrar, det vet hvar och en, som gjort sig underrättad om ämnet. I hvarje af de fyra Stats-expeditionerna består lön för Stats-Secreteraren, *En* Expeditions-Secreterare, *Två* Protocols-Secreterare, *En* Registrator, *Två* Cantzlisters och *Två* Copisters. I Krigs-Expeditionen funnos dock sistl. år 10 Expeditions- och 8 Protocols-Secreterare; i Kammar-Expeditionen 8 Exp. och 7 Prot. Secreterare; i Handels- och Finance-Expeditionen 7 Exp. och 5 Prot. Secreterare; i Ecklesiastik-Exp. 6 Exp. och 7 Prot. Secreterare. Cantzlisters och Copisters, hvilkas befattning egentligen är att

renskrifva expeditioner, slå ihop bref o. s. v., utgöra ett icke mindre antal.

Den största mängden är således lönlös och måste anse Cantzliet blott såsom ett ställe, der den hemtar titlar och befodringsrätt, men icke har utkomst eller sysselsättning. De föda sig på andra göromål, så vida de icke hafva egen förmögenhet. Detta surnumeraire-system sträfvar således att föra oss till den grundsatsen, att endast den rike kan blifva någonting.

Vi måste nöja oss med denna framställning af sjelfva mekanismen vid ärenders afgörande hos regeringen. Men, såsom hvar man vet, genomgå de flera instanser, innan fråga blir om slutligt afgörande. Dessa instanser äro de administrativa embetsverken eller så kallade Collegierna. Innan vi ingå på någon detaljerad beskrifning om dem och deras arbetsätt, vilja vi, såsom inledning, anföra en af Förf:s noter, pag. 39 följ:

"Men om också ingen communication behöfves, fördröjes sakernas gång genom de många formaliteter, som skola iakttagas, och det hos oss införda bruket, att allt skall ske skriftligen. Bland de otaliga exempel, som härpå skulle kunna anföras, torde Ett vara tillräckligt. När en Torpare eller Bonde utmärkt sig genom upodlingar, och hans husbonde eller presten i församlingen derföre vill förskaffa honom en belönings-medalj, anmäler han sin önskan hos Landshöfdingen, som hos Konungen gör en underdånig ansökning derom. Landshöfdingens vitsord anses tillräckligt hvad sjelfva saken angår, målet föredrages i vanlig ordning, och beviljandet möter ingen svårighet; men Landshöfdingens anmälan tillhör Kammar-Expeditionen, hvilken icke får föredraga hvad som rörer sjelfva kostnaden. Ett Protocolls-Utdrag, rörande sjelfva saken och Konun-

gens nådiga bifall, skickas derföre till Finans-Expeditionen, hvars Statssekreterare erhåller befallning att gifva anvisning på kostnaden. Men för medaljens anskaffande (hvars värde stiger till något mer än En Riksdaler) fordras ännu följande formaliteter. Ett Konungens bref afgår från Kammar-Expeditionen till Kammar-Collegium om medaljens präglande, och ett annat från Finans-Expeditionen till Stats-Contoret, om ersättning derför. Från Kammar-Collegium expedieras ett Protocolls-utdrag till Myntet, der medaljen göres färdig och skickas till Kammar-Collegium, åtföljd af räkning öfver kostnaden och ett memorial om ersättning. Nu utfärdas ett nytt Protocolls-utdrag till Actuarien, som emottager medaljen, att låta förse den med ögla och anskaffa band dertill. Räkningarne häröfver måste också beledsagas af ett memorial. Räkningar och memorial skickas sedan med behörig skrifvelse till Stats-Contoret; men sjelfva medaljen aflemnas till Statssekreteraren, som åter föredrager målet, för att emottaga nådig befallning om medaljens afsändande till Landshöfdingen. Stundom skickar likväl Kammar-Collegium medaljen till Landshöfdingen, med anmodan, att vid något högtidligt tillfälle aflemna den *).

Förf. anmärker derefter, huru en orimlighet vid all vår administration upkommit deraf, att nästan alla mål kunna på besvärsväg dragas inför Konungen. Grunden härtill ligger deruti, att Collegierne äga domsrätt och att mål af aldeles lika natur behandlas på olika sätt och af dömas vid olika domstolar. "Således, säger han, när tvänne skattehemman tvista om jord, företages målet i vanlig ordning och vädjas till

* Förf. har förut omtalat, hursom, för några år sedan, Cantzli styrelsen skulle hos Kongl. Maj:t anmäla behöfvet af ett nytt posthorn.

Hofrätten; men om Kronohemman tvista, måste Kammar-Collegium döma. Det är genom de många särskilda slagen af domstolar, som vår rättegångs-ordning blifvit så invicklad och administrationen förslappad.

(Forts. e, a, g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Neapel. I Parlamentets session d. 6 Oct. var en ganska liflig debatt öfver Stats-Rådens antal. Utskottet hade föreslagit 24, hvaraf 18 Neapolitaner och 6 Sicilianer. Dep. Lauria tälde icke denna skilnad. Romrarne gjorde den icke, då de beviljat en ort borgare-rätt; Consulerne Cicero och Marius voro födde i Arpinum. Skola Sicilianerne finna sig förolämpade? Är det hotelse eller fruktan? I förra fallet skola nog 4 million Neapolitaner veta att dämpa deras högmöd. (Från alla sidor ropades: Ordning!) Det sednare vore orättvist, då vi hafva den äran att se ibland oss flera Sicilianska deputerade. — Natali: det är nyttigt, att stats-råd lagas ur provincerna, hvilkas inydnare äro mindre förderfvade och kunna mindre förderfvas än hufvudstadens. Romarnes exempel duger icke; de ville vara fria och förtryckte andra. Beslutet blef, att Stats-rådets antal är 24 och att de väljas provincevis. — D. 9 bestämdes närmare, att två Stats-Råd skola vara Prester; men Adeln anses icke såsom en från de öfriga medborgarna afskild klass. Stats-råden väljas för lifstid. — D. 12 besvärade sig en ledamot med bilterhet, att en Parlamentets-deputation, som skulle gratulera öfver Hertigens af Bordeaux födelse, icke blifvit emottagen i slottet med den folkets representanter tillkommande heder och med mindre omständigheter än en Under-licutenant. —

Om tillståndet i Palermo är man i ovisshet. Visserligen har Gen. Pepe officiellt inberättat, att han d. 6 Oct. inryckt i staden, sedan han dagen förut besatt skansarna och om bord på en Engelsk kutter afslutit capitulation med Furst Paterno (som af pöbeln blifvit satt till efterträdare efter Furst Villafrancoa, hvilken fallit i onöd hos folket); att en del af trupperna stadnat utom staden och blifvit anfallne af en hop, som dock snart skingrades af Neapels a Cavalleriet; att en Giunta blifvit af Gen. Pepe bildad i staden, under Paternos presidium; att Neapolitanska trupperna nästan intet

lidit; att fångarna blifvit afsända på fartyg till Neapel o. s. v. Den afslutna capitulationen (som innehöll, att Sicilianska nationen sjelf finge afgöra, om ön skulle få ett eget parlament eller icke) är dock, såsom stridande mot rikets enhet, förklarad för kraftlös och uphäfven, genom ett edict af Riksföreståndaren. I Parlamentet höjde sig många röster mot capitulationen och Deputeraden Öfverste Gabriel Pepe (icke slägt med Generalerna) föreslog, att General Fl. Pepe skulle stämmas inför Parlamentet och göra redo för sin eftergifvenhet och svaghet; att 6000 Calabreser till förstärkning skulle afgå till Sicilien och en annan General få befälet. Parlamentet beslöt, att capitulationen skulle förkastas; och i anledning af detta beslut utfärdades ofvannämnde edict. — Bref från Rom bekräfta den underrättelsen, att Neapolitanerne blifvit utpiskade utur Palermo, der pöbeln begått de grusligaste excesser.

Underrättelserna från Wien låta ganska krigiskt, och Österrikiska trupperna i Italien förstärkas. Äfven berättas, att Riksföreståndaren och Krigsministern ämnä mönstra trupperna i Neapel, ända till Kyrkostatens gränser.

Portugal. Lord Beresford syntes ganska angelägen att komma i land; men regeringen föreställde honom först, att hans egen säkerhet kunde vara i fara för folket, och då detta icke ville hjälpa, utan han enständigt yrkade att, för sin hälsas skull, få gå i land, hvarjemte han icke trodde sig böra frukta någon insult af Portugiser, sann regeringen sig föranlåten till den förklaringen, att hans landstigning ingalunda kunde beviljas. Man visste, att han hade om bord en summa af 80,000 Pund Sterling, för att motverka den väntade revolutionen. Summan ville han icke utlemna till regeringen, förr än dupletter af conossementerna ankommit med ett annat skepp, då Capt. Maitland, som förde skeppet, fann sig föranlåten utlemna penningarna. Lord Beresford, tillika med flera Engelska officerer, afseglade derpå med en paketbåt till England, dit han redan ankommit. Från England berättas, att missbälligheter vppats i Lissabon mellan borgare och soldater, i anledning af Beresfords ankomst, och att man mot honom lyser den största tacksamhet, för det att han, genom sin afresa, förekommit oroligheter.

Preussiska regeringen har, på Portug. Ministers begäran, att alla till Portugal ämnade skepp i Preussiska hamnar måtte förbjudas att utlöpa, förklarar: "churu regeringen icke erkänner sakens nya ordning i Port., kan hon dock icke säga

några fiendliga steg mot detta land; ingen nation har ännu visat ett dylikt exempel."

Spanien. Majoraternas uphäfvande har blifvit kungjordt såsom lag. Munkordnarnas uphäfvande var, enligt sista underrättelser, icke ännu sanctionerad. — Öfver Persas hafva Cortes beslutit, att de icke komma att tilltalas, utan blott beröfvas alla emheten, värdigheter, pensioner och nådebevis, af hvad namn de vara må. — Det skall vara säkert, att Cortes gillat Florida-tractaten, hvars ratification af Konungen således med det första väntades. — Vid debatter om tionden (d. 12 Oct.) anmärkte en ledamot, att denna skatt vore grundad på Guds lag, nemligen 3:dje och 5:te Mosebok. En annan frågade talaren, om han ville låta omskära sig, då detta bruk äfven grundade sig på Mosis lag. — Bland skälen, hvarpå klubbarnas upphäfvande grundas, är äfven det, att, då hvarje Spanjor äger fritt yttra sig öfver statssaker, behöfvas inga sällskap därtill; man hade mer att frukta än hoppas af dem, ty det kunde lätt falla dem, som äro missnöjde med majoraternas och klostrens uphäfvande, in att förena sig med klubbarna.

Riego har genom en föreställning till Konungen, afsagt sig alla sina nuvarande företräden, titlar och fördelar. Han nöjer sig med den ärorika titeln af Spansk medborgare, och anhåller om undersökning öfver sitt militäriska och borgerliga uppförande från d. 7 Mars till d. 5 Oct., då han, som en brottsling kördes ur hufvudstaden. Skulle han befinnas brottslig, önskar han, att hans hufvud måtte afhuggas, eller i motsatt fall, den Ministers eller de Ministrars, som lagt snaror för en oskyldig medborgare.

Capucinerne i Xeres hafva tackat Cortes för förbudandet af deras Generals circular, emedan de ingen ting hafva att skaffa med honom.

England. D. 22 Oct. slutade Attorney General sitt vederläggnings-tal. "Han hade helt och hållet inskränkt sig till sin pligt att, så mycket han förmått, kommentera öfver vittnesmålen; men det syntes vara en annan procedure, som ombud för den tilltalade måste taga, och denna hade Hr. Brougham upptäckt. Han hade påstått, att ett ombud skall försvara sin principal, följden måtte blifva hvilken som häldst, och att, i det han skilde ombudets pligt från medborgarens, han måste fortfarande, utan fruktan för faror och följder, äfven om dessa hotade faderneslandet. Hans pligt hade dock icke varit någon annan än att försvara Drottningen och bevisa hennes oskuld. Deremot hade han,

första gången han framträdde inför huset, utlarit i skällsord mot rikets lagliga auctoriteter. Nyare exempel kunde icke upptäckas, för att rättfärdiga deras förfarande; derföre hade de i det gamla Roms annaler bläddrat efter exempel, som vore nog gräsliga, för att tjena dem för deras denunciationer. Den grusligaste bland tyranner, hela forntidens afskyvärdaaste karakter hade måst framdragas, likasom han kunnat lemna ett motstycke till Konungen. Sjelfva thronen vore icke skonad, icke Lorderne sjelfva, ingen med ett ord. Ombudens kritiska läge kunde kanske undskylla dem; men om Drottningen vore oskyldig, skulle det visast på annat sätt; skällsord och häftighet kunde ej bevisa det. Oskulden vore alltid tryggad i sin egen kraft och behöfde icke hjälp af hämndgiriga anfall. Ehuru vältaliga smädelserna, mest förrädd, kunde han dock icke annat än tro, att pligtens bana hade bordt af hans lärda vänner (Dris ombud) häldre väljas. Men det tycktes, enligt Hr. Broughams slut-tal, som om allmänheten redan fällt sitt utslag i saken. Detta vore dock icke förhållandet. En del af samhället hade väl företagit sig det, hade genom de nedrigaste, mest förräddiska medel sökt bedraga den bästa delen af nationen. Detta parti förde Drottningens sak i muuren, men en helt annan sak i hjertat. Han ville icke säga, att han trodde, men det måste smärta hvar man att tro, att Drottningen sjelf på visst sätt kommit ett dylikt parti till hjälp. Detta allt hade nu icke blott skett utom Huset, utan inför Lorderna, i ett prägtigt språk och på ett sätt, som han sällan sett öfverträffadt och som måste hafva haft anseelig verkan, hade det blifvit sagdt: Er dom, om den går ut på Drottningens afsättning, skall blifva den sista och enda, I kommen att fälla, skall förfela sitt ändamål och frambringa ändelösa olyckor. Lorderne hade blifvit sagdt, dem hade man försökt öfvertyga, att enda medlet att bevara Kronans ära och trygga landets säkerhet, vore att, utan afscende på öfvertygelse, frikänna; landet väl gjorde det nödvändigt. Gud förbude, att icke sådana considerationer någonsin vinna insteg. Thronen och altaret skyddas bäst genom en dom, enligt vittnesmålen. Innehålla dessa, hvad jag bemödat mig att visa, ett skyldig, så skola Lorderne utan tvifvel frimodigt förkunna det, och det skall lugna deras samveten och, för eller sednare, lända till hela landets bästa."

Derpå talade Solicitor General i samma and och slutade sitt tal d. 30. Han berömde motpartens ombud för deras skicklighet; han fröjdade si,

att sådana gåfvor blifvit använda till en Engelsk Drottningens försvar emot en sådan anklagelse. Men de hade sökt väcka passioner hos Lorderna, ja den lägsta af alla känslor, fruktan. Detta hade de försökt äfven utom Huset. Sjelfva Konungens namn vare vanhelgadt. Detta hörrörde från sådana, som vilja med skölden af deras namn beteckna sina svarta och onda anslag. Aldrig kunde man tro, att Drottningen sjelf måttade någon stöt åt constitutionen gjorde hon det, så kunde i framtiden sägas: *Cæpitolo Regina dementes ruinas, funera et imperio parabat.* Enne Lorderna Drottningens brottslighet klart bevisad, så hade de blott en pligt, att låta billen gå igenom. Ansåge de deremot brottsligheten icke ådagalagd, då och endast då kunde de säga åt Drottningen de sköna, af hans vän (Denman) anförda orden: Gack och synda icke mot? Då talen voro slutade, framträdde Brougham åter med Omptedas bref, Hans begäran, att de måtte upläsas, understöddes af Gr. Caernarvon, men bestriddes, äfven af oppositionsmän, af det skäl, att Drottningens sak ej behöfde flera bevis. Slutligen afslogs denna begäran med 145 röster mot 16. (Brefven hafva sedermera stått tryckta i *The Times*). Huset ajournerade sig till d. 2 dennes, då debatterne skulle börjas om den stora frågan, huruvida billen skall läsas andra gången.

En *Courier* har afgått till Mailand, för att hämta Öfv. Brown och Advocaten Vimercati (orätt kallad *Vilmarcati*) en lagvrängare, om hvilken det heter, att han aldrig åtagit sig en rättvis sak och aldrig tappat en orättvis. Dessas hemtande tyckes utmärka, att man tänker fortsätta bevisningen, troligen då målet kommer inför Underhuset.

En tidning frågar: hvilket land förestår revolution härnäst? och svarar: England. Skälen äro att: 1:o Ministrarne önska ändring, folket förstöring, af den nu varande constitutionen; 2:o representanterna förlorat nästan allt förtroende hos folket; 3:o prohibitif-systemets frukter allt mer och mer mogna (bestående i all förmögenhets hopande på några få händer); 4:o jorden äges af några få (man påsar, att detta hindrar revolutioner, men det är tvertom ett drifhus för dem); 5:o statsskuldens ofantliga storlek gör dess dagliga tillväxt så mycket säkrare. Frågan är, om statsbanquerouten skall föranleda constitutionsförändringen eller den redan mycket undergrädda constitutionens fall skall medföra banquerouten. Är oppositionens fullkomliga obetydlighet icke tecken

till en förestående kris, så fins intet sådant tecken. Ministrarne hafva ju, vid vissa öfverläggningar, blifvit förvånade att finna ingen eller högst obetydlig opposition.

Ryssland. Efter General-Adjufanten Potemkin, som blifvit förordnad till andra värf, hade Öfverste Schwartz från begott annan armée-corps blifvit satt att commendera Semenofsky-gardet. Han var kanske för sträng och mottogs kallt, men blef lydd ända till d. 17/10 Oct., då, vid afstapropet, första Grenadier-compagniet fördrade af sin chef, att han skulle för Divisions-Generalen frambära compagniets klagomål mot Öfv. Schwartz. Dröjämål med svaret upbettade sinnena och då öfver officerarne ankommo, blefvo några soldater, som fört för högt språk och visat olydnad, förda till fästningen, och då befallningen därom gafs, följde hela compagniet dem dit, utan motstånd. Den ytterligare undersökningen uppsköts till följande dagen, emedan det redan var mörkt. Regimentet, som den dagen borde gå på vakt, var tidigt samlat. Resten af bataljonen begynte med höga rop fordra grenadier-compagniets frigifning. Officerarne, hvilka i öfrigt njöto all aktning och lydnad, sökte förgäfvat att slita hatet mot Öfversten. General Wasiltschikoff kom utanföre kaserernerne och lann manskapet där, häller om buller och utan gevär. Det lyckades honom att få det uppstådt i bataljoner, men icke att tysta det envisa ropet på det fängna compagniets frigifvande. Han befälde då hela regimentet att gå till fästningen; och alla, till antalet nära 3000, gingo dit, utan escorte eller minsta knot, och inställde sig i de dem anvisade Kaserätter. Ingen officer har deltagit i manskapets olydnad; alla hafva visat det mest exemplariska upförande. Andra och tredje bataljonerna singo d. 21° ordres att gå den ena till Kexholm, den andra till Cronstadt. Officerarne hafva blifvit dem återgifna, såsom en gunst. Soldaterna lemnade staden, under rop af: *Leve Kejsaren!* Alla underofficerer och 300 man hafva lugnt kvarstadnat i kaserernerne. Första bataljonen, såsom den mest brottsliga, kvarstadnar i fästningen, till Kejsaren afgjort dess öde. — Sådant är sammanhanget af en händelse, som illviljan skall försöka att vanställa, men som är väsendtligen olik det upförande, hvilket trupperna i Södra Europa visat. — Det säges, att Öfverste Schwartz, efter en undersökning, blifvit suspenderad.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 20 November.

Sine ira, studio et metu.

Recension.

(Forts. från N:o 92.)

"Men," säger han, stundom komma målen inför Konungen, "i följd af den principen, hvarpå administrationen hvilat: att allt skall ske, icke blott på Konungens befallning, utan likasom all ting af honom personligen vore beslutet och undersökt, eller likasom han ensam verkade genom alla sina embetsmän, och hade ändå tillräcklig tid att befatta sig med enskilda eller obetydliga saker. Således hafva vi sett, att om den allägsnaste Landsförsamling beslutar att ombygga sin kyrka, eller blott förändra en läktare, uppsätta en ny predikstol eller dylikt, måste det anmälas hos Landshöfdingen, som hos Konungen i underdånighet anhåller om en ritning till den ämnade byggnaden; Konungen, eller Statsrådet i hans namn, remitterar målet till Öfver-Intendents-Embete; Öfver-Intendents-Embete låter försärdiga ritningen och inlemnar den till Konungen, som med sin påskrift stadfästar och derefter låter afskicka den till behörigt ställe. Händer sedan, att ritningen icke kan följas, i anseende till kostnaden eller lokala hinder, måste ändring deruti begäras med samma formaliteter. Ansökningar att på kronoparker få uppta jord till odling, eller till

och med blott att der få uppsätta en koja; inkomma till Konungen, och remitteras till Öfver-Hof-Jägmästare-Embete, eller *) Kammar-Collegium, eller båda efter hvarandra, innan de kunna expedieras. Äfven med ansökningar om pensioner, som från Arméens pensions-kassa skola betalas, förfares på samma sätt, ehuru denna kassa är en enskilt inrättning, som följaktligen är skild från alla administrativa auctoriteters åtgärder. Härtill kommer, att den obetydligaste utgift eller omkostnad ofta icke kan göras utan att underställas Konungen **). Afsigten härmed har väl från början varit att hålla kontroll öfver statens egendom;

*) Öfver-Hof-Jägmästaren skall alltid yttra sig, äfven då Kammar-Collegium yttrar sig.

**) "Man har sett af det föregående, att Kantzli-styrelsen icke kunnat bevilja 12 exemplar af en författning, som från Landshöfdingen blifvit begärd, utan att dermed besvära Hans Maj:t Konungen. Vissa författningar kosta staten likväl icke mer än $\frac{1}{2}$ sk. stycket. Om nu 12 st. författningar af detta slag requirerades, hvilken myckenhet af skrifter skulle icke upkomma för en kostnad af 4 sk. Men om också icke ofta den sak, hvarom frågan är, skulle vara af mindre värde än blotta papperet, som uppskrifves i och för den samma; måste staten ändå alltid vidkännas en förlust genom underhållet af de öfverflödiga embetsmän, som fordras för att iakttaga de många formaliteterna. Ett origtigt begrepp om besparing torde ännu länge, hos oss, blifva en orsak till stora förluster." Förf. not.

men genom öfverdrift deruti har man omsider hunnit så långt, att kontrollen ofta kostar mångfaldiga gångor mer, än förlusten möjligtvis kunde hafva blifvit."

Detta afsteg från det ämne, vi nu begynt, eller de administrativa embetsverken, hafva vi tillåtit oss, emedan den af Förf. här gjorda anmärkning följer omedelbart på den föregående och står dermed i sammanhang. Vi vilja nu i korthet betrakta Collegierna, deras historia och deras organisation.

Om man gör sig lös från all fördom af hvad man blifvit van att från barndomen se, och mäktar att tänka sig en styrelse, så enkel, som den kan upfattas af ett rent förstånd; så skall man säkert icke falla på idéen om sådana mellanlänkar, som våra Collegier.

De äro, säger Förf., "ifrån sjelfva sin första inrättning ämnade att vara Konungens egentliga rådgifvare, i allt hvad som rör den inre hushållningen, och i vissa fall äro de ännu berättigade att i sitt eget namn utfärda författningar i dessa ämnen." Likväl sker detta i ganska obetydliga fall; hvad de ämnas utfärda sker på Kunglig befallning; i stället att Konungens beslut kunnat tryckas, i form af Kungörelse, afgår det, i form af bref, till ett Collegium, der det inregistreras, föredrages, inprotocolleras, uppsättes såsom en Collegii kungörelse, underskrifves af alla ledamöter, tryckes och kringspredes. Collegium synes, i sådant fall, endast anlitas, för att skona tjänstemännen i Cantzliet för mödan af correctur-läsning, exemplarens sammansläende i paketer, försegling och afsändning.

Men Collegiernas egentliga bestämmelse (då vissas domsrätt m. m., som särskildt vid hvaradera skall upgifvas, undantages)

är att afgifva utlåtande i mål, der Konungen sådant infortrar.

"Men Collegierne äro icke constitutionelt ansvarige för sina råd *); och under deras nu varande organisation skulle knäppt någon ansvarighet kunna bestämmas (Presidenterna ensame hafva förtroende-sysslor; ledamöterna kunna endast i laglig ordning tilltalas, då de begått verkliga tjänstefel). "Men Stats-Secreteraren, som ofta endast föredrager hvad Collegierne yttrat, och Stats-Rådet, som gillar det, äro i ett slags ansvarighet därför." Collegiernes råd äro således likasom råd i förtroende af en vän, dem Stats-Secreteraren följer, om han sjelf genomträngt ämnet och finner dem grundade (i hvilket fall de torde vara tämligen öfverflödiga) eller förkastar, om han finner dem ogrundade (då de också icke äro just nödvändiga).

Collegierne, så som styrelse-verk, skulle således egentligen tjena till upplysningars samlande, utarbetning af ämnen, hvilkas principer redan är gifven o. s. v. Men så snart en viktig fråga uppstått, hvilken antingen icke bestämdt hörer till ett Collegium, eller tros öfverstiga Collegii krafter eller uptaga dess tid för andra mål, måste för dess utredande eller dess utarbetning ett nytt särskildt utlåtnings-verk tillsättas, en Comité nedsättas. Det tyckes, som hade vi denna förfärliga här af embetsmän, endast för att i styrelsen hafva en mängd luckor, som alltid måste för tillfället fyllas, så snart en fråga uppstått, om hvilken alla kunna säga, med mannen i comedien: *det hörer icke till mitt departement*

*) Detta synes icke förenligt med 47 §. af Regeringsformen, där dessa ord om Collegiernas förekomma: "blifvande de Konungen i laga ordning ansvarige, om något utaf dem underlåtes och försummas eller olagligen behandlas."

Detta kommer, såsom Förf. högst riktigt anmärkt, af söndringen i vår styrelse. Det enda sambandet är Konungens namn, hvarmed alla beslut sanctioneras. För öfrigt äro alla auctoriteter oberoende af hvarandra. "Söndringen bör," säger Förf., "i synnerhet vara märkbar i de mål, som fördraga den största skyndsamhet, nemligen de, som röra krigsväsendet. Dessa äro nu delade imellan Krigs-Collegium eller Förvaltningen af Sjö-ärenderna, som besörjer utredningen; General-Adjutanten, som har befattning med hvad som rörer tjensten, disciplinen och exercisen, samt Stats-Secreteraren, som föredrager målen inför Konungen." Ja, man måste verkligen beklaga en Stats-Secreterare, som förstår och vill det rätta. Om han ock finner, hvar felet ligga, om han ock finner medlen till oordningars och falska principers undanrödjande; så måste han ändock se sin verksamhet hindrad och förtrögad.

Såsom vi redan med Förf. anmärkt, är denna brist på enhet, orsaken att, som han säger, "ingen bland dessa söndrade auctoriteter har någon i grundlagarna stadgad förbindelse att upptäcka de brister, som finnas i administrationen, och deremot föreslå botemedel, ännu mindre att med upmärksamhet följa den allmänna Statshushållningen, afstyrka det skadliga, befordra det nyttiga, och på detta sätt understödja Konungens välgörande afsigter för landets bästa. Äfven då behofvet af en förbättring blifvit af allmänna rösten påkallad" (och detta torde kan hända vara det bästa sätt att påkalla; projectmakare på stat behövas icke, der en allmän röst finnes) "äger Regeringen ofta, bland sina mågfaldiga embetsmän, ingen enda, till hvars embetsbefattning det hörer att undersöka, hvad som bör göras, och deröfver inkomma med förslag. Man måste, vid sådana tillfällen,

utnämna Comitéter, hvilka visserligen nästan endast bestå af tjenstemän; men dessa kallas från sina vanliga göromål, stundom för att sysselsättas med ämnen, på hvilka de förut aldrig tänkt, kanske också någon gång icke benägne för det nya, som bör göras, och aldrig, genom ansvar för hvad de råda, sätte i nödvändighet att undersöka riktigheten af sina skäl."

Förf. upräknar derpå de Comitéter, som, sedan regerings-förändringen 1809 till slutet af 1818, blifvit förordnade. De stiga till ett antal af 77, (några fler lära dock finnas) och bland dem förekomma några med följande titlar: Comité att öfverlägga om sätet att begagna ett från London hitsändt parti medikamenter (Hvarföre finnes Sundhets-Collegium?); C. till granskning af förslag till ledige domare-embeten (Hof-Rättens befattning?); C. till granskning af Krigs-Collegii och Stats-Contorets utlåtande om indelta arméens beklädnadssätt (Det är obekant, om någon Comité blifvit ned-satt, för att granska dennas granskning. Man har således erkänt, att Collegier icke äro mer att tro, än att deras utlåtanden underkastas Comitéter); C. till förekommande af röstvärfning vid Prästval; C. till utarbete af en kungörelse om beväringens uppsättning och organisation (Till hvad ändamål har Konungen sitt stora lärda Cantzli?); C. till embetsrums utseende för Öfver-Ståthållare-Embetets Cantzli (Förut fans nemligen en C. till utseende af rum för allmänna behof (?) och inrättningar); C. till inköp af Mariebergs Styckgjuteri för Kronans räkning; C. till undersökning af Animala magnetismen (lärer hafva somnat).

Riks-Collegierne, eller Kongl. Maj:ts och Rikets Collegier äro: *Krigs-*, *Kammär-*, *Bergs-* och *Commerce-Collegierne*. *Förvaltningen af Sjö-ärenderna* (som icke får titeln *Kongl.*, hvilken dock gifves hvarje

Comité) är till sin inrättning alldeles af Collegii-natur. Kongl. Maj:ts och Rikets *Stats-Contor* räknas äfven till Collegierna, ehuru de collegiala formerna der icke följäs. Det förnämsta af alla Collegier, såsom afkomling af det fordna Cantzli-Collegium eller Riks-Cantzlerens bureau, är (ehuru icke Kongl. Maj:ts och Rikets, utan blott Kongl.) *Cantzli-Styrelsen*, troligen det onödiggaste af alla embetsverk i Riket. Det har också löner endast för betjeningen, men icke för ledamöterna, såsom sådana, och nästan ingen befattning ensamt, utan blott i förening med andra verk, i fall man undantager utlåtanden om titulaturer och annat ceremonielt i politiken, samt examina för dem, som inträda i Cantzliet och fullmagter för Copister. Dess magt öfver postverket och läroverken finnes egentligen till namnet; med Ecklesiastik-verket i Lappmarken är dess befattning något bestämdare.

Krigs-Collegium inrättades år 1650. Riks-Marsken var President, ett Riks-Råd vice President, fyra Öfverstar och en Commissarius ledamöter. Collegium utgjorde då äfven domstol, svarande mot Krigs-Hof-Rätten; och när det satt såsom sådan, ägde Marsken tillkalla så många regiments-officerare, att ledamöterna blefvo tolf. Genom 1634 års regeringsform förstärktes Collegium med Fältmarskalken, Rikstygmästaren och General-Vaktmästaren. 1680, då Riks-embetena indrogos, förordnades en särskild President och en indelning i departementer gjordes. 1683 uplifvades den sedan 1621 indragna General Krigs-Rätt, och domare-målen skildes från Collegium. 1782 blef det organiseradt i 5 departementer. 1774 fick det åter sin domare-befattning, som uphörde, då Krigs-Hof-Rätten 1791 inrättades. 1805 fick Coll. ny instruction, som uphäfdes af en sedan af 1811.

I Coll., som har uppsigt öfver allt, hvad till arméens utredning hörer, finnes en President och en Vice Ordförande, båda militärer. Ledamöterna äro Gen. Fälttygmästaren, Gen. Quartermästaren, fem Krigs-Råd och två Officerare från arméen. Coll. arbetar på fem departementer: Artilleri, Fortifications, Utrednings, Underhålls och Civil-departementerna. De fyra förste hafva hvartdera ett Militär-Contor, ett Kammar-Contor och ett Cantzli; Civil dep. deremot har under sig tre Contor: Militiæ-Indelnings, Husesyns och Krigsmanshus-Contoren. Endast få mål afgöras i så kalladt plenum. Presidenten äger blott sin röst både i plenum och i Departementerna (han presiderar i hvilketdera han vill), utom hvad fördelningen af den extraordinära statssumman till landtförsvaret angår, hvarom han ensam besluter.

Coll. har domsrätt öfver tjenstefel af Arkli-, Arsenal- eller Rustkammars-betjeningen och pröfvar besvär öfver Landshöfdingarnes utslag i husesyns-mål å militiæboställen, och i tvister om fardag, om odlingar och frihets-år å dem, om bättre rätt till Wadstena Krigsmanshus-heraman. — Målens antal i Coll. utgjorde 13,000 år 1817. Aflöningen för Coll. embets- och tjenstemän utgjorde (år 1819) mellan 75 och 74,000 R:d b:co.

Kammar-Collegium hette i äldre tider Räkninge-Kammaren och stod under Riksskattmästaren, sedan detta embete var inrättadt 1604. Utom upbördens af Kronans skatter, stodo äfven bergverken, tullarna, arméens förseende med dess behof, skeppsbyggeri och i allmänhet hela den inre hushållningen under Räkninge-Kammaren, som kallades Rikets Kammar-Råd, då den handlade såsom domstol. Rättsfrågorna skildes väl derifrån vid Hof-Rättens stiftelse; men Kammar-Råden tillryckte sig småningom af-

ven sådana mål. Genom 1654 års regeringsform stadfästades Riks-skattmästaren som Kammarens chef, och fick till biträde (Assessorer) två Riks-Råd, två andra Adelsmän och de båda äldsta Kamrerare. Målen afgjordes dock icke efter omröstning, utan hela verket var blott en bureau, som med råd och uplysningar tillhandagick Skattmästaren, hvilken ensam beslöt. Denna magt som tillkom Riks-embetena i deras bureauer (ty annat voro Collegierne icke) hafva deras efterträdare, Presidenterne, alldeles förlorat. Dessas röst är lika vigtig som hvarje serskild ledamots, och deras magt att styra öfverläggningarne, föreskrifva hvad hvar och en skall föredraga, i fall tvist uppstår angående den frågan, till hvilken ledamot ett mål hörer, m. m. är icke af synnerlig vigt. Under frihetstiden, från 1720 till 1772, voro Presidenterne uteslutne ur Rådet; sedermera sutto de där till 1789, då Rådkammaren uplöstes. — Från Kammar-Collegium söndrades småningom en mängd af dess göromål, och under Carl XI fick detta, likasom andra Collegier, i det närmaste samma form, som det nu har. Dess instruction är af 1754.

Detta Collegii befattning är allmänt känd. Det är med ett ord bestämdt att vara en vårdare öfver Kronans egendom och inkomster (med några undantag, som på sitt ställe skola anmärkas). Myntet, Chartæ-sigillatæ-verket och Landtmäteri-Contoret stå under dess uppsigt. Dess domsrätt är hufvudsakligen i besvärsmål öfver Landshöfdingarnes utslag, och i frågor om embetsfel af Landtmäteri-Contorets och Tullverkets tjenstemän. Det dömer äfven i besvärsmål öfver Taxeringar.

Arbetsättet är sådant, att målen beredas i de under Coll. lydande Contor, hvilkas betänkan den föredragas af vederbörande ledamot. "Hvarje sådan har sin bestämda

dag till föredragning; men föredragningen sker icke på det sättet, att Referenten genom en historisk öfversigt framställer målet, jemte Contorets och sitt eget yttrande, grundade på anförda skäl; den består i handlingarnas bokstafliga upläsning, tillika med förutnämnde yttranden." Förhåller sig detta verkligen så, måtte det vara ett missbruk, föranledt af bekvämlighet. Besluten fattas genom pluralitet, utan att hvarken referenten, som bäst bör känna målet, eller Presidenten; "som åtminstone i allmänna opinionen är ansvarig för utgången och efter constitutionen innehar en förtroende syssla," äga vigtigare röst än hvarje annan ledamot.

År 1817 afgjordes i Kammar-Collegium 3552 mål och 2949 balancerades (lågo oafgjorda). Collegii (jemte Myntverkets i Stockholm och Avestad, Vågstatens vid St. Kopparberget och Chartæ sig. verkets) stat utgjorde år 1819 mellan 65 och 66,000 R:d; Landtmäteri-Contorets 8,122½ R:d.

Commerce-Collegium. "Då de första Collegierne inrättades, hörde alla mål, som angingo handeln, under Kammar-Collegium och förblefvo där under hela Gustaf Adolfs regering, oaktadt man redan under den tiden, genom Handels-ordinantier och andra stadgar försökte att bringa handeln i en viss skråform. Men det naturliga begär efter frihet, som åtföljer denna näringsgren *), kunde icke så lätt vänjas vid tvångslagar, och ehuru förmyndare-regeringen under Dr. Christinas minderårighet, som icke älskade, att hvar och en följde sitt eget sinne, beslöt ett serskildt verk för handeln, hvilket, enligt en instruction af 1651, skulle fördelas i tre verk i serskilda delar af riket; förändrades dock detta 1652, och ett Gene-

*) Detta begär åtföljer hvarje näring; men handeln har utvägar att tilltvinga sig, hvad andra näringar icke kunna åstadkomma, hvilka äro mera åtkomliga för magten.

ral Handels-Collegium inrättades för Sverige och dess underlydande provinser." Detta uphöfdes af Carl XI, som åter lade handelsärenderna under Kammar-Collegium. Carl XII ville försöka att uplifva den genom ett långt krig förstörda handeln och beslöt uplifvande af det fordna Handels-Collegium, som dock icke fick instruction förr än 1723, hvilken gällde till 1774, då den nyaste gafs. 1759 inrättades det så kallade Manufactur-Contoret, som bestod af Ständernas fullmäktige, förvaldade Manufactur-fonden och uphörde 1766, då göromålen öfverlemnades åt Collegium, där Manufactur-Divisionen då inrättades.

(Forts. e. a. g.)

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Konungen har, d. 23 Oct., underskrifvit munk-ordnarnas uphöfande. Det var blott Påfliga Nuntien, som förorsakat dröjsmålet, — Äfven beslutet om Afrancesados är sanctionerad. — Klubbarna hafva upplöst sig, men vid uplösningen hafva de visat sig mycket förtörnade mot Inrikes Ministern (Aug. Arguelles), hvars vältalighet mest bidragit till beslutet om deras uplösning. Vid debatterna hade han ock förutsett detta och väckt djup rörelse, då han talat om det snart förestående slutet af sin politiska bana, kanske af sitt lif, till följe af de lidanden, han utstått för fäderneslandet. "Min kärlek till fäderneslandet," sade han, "skall räcka så länge som mitt lif; den ensam leder min tanka i detta målet; den skall kanske beröfva mig min popularitet; men äfven detta offer vill jag gärna lägga till alla dem, jag hemburit frihetens sak." — Enligt decretet, kommer arméen att bestå af 124,579 man reguliera trupper, och national-milicen af mer än 400,000. — Belönings-utskottet föreslog d. 20 Oct., att i national-gods måtte anslås en årlig inkomst af 4000 Pesos åt Generalerna Quiroga och Riego, jemte ärefittlar, åt L. Banos, Arco-Aguero, O'Dalli och Espinosa, samt 1000 för M. Latre. Målet upsköts, på Grefve Torrenos förslag, tills lagen om de andeliga godsen blifvit sanctionerad. De i London boende Spanjorer hafva låtit göra två dyrbara värjor, åt Quiroga och Riego. — Från Morillo har till Bilbao ankommit en Adjutant,

som icke synes medföra hugneliga nyheter. — Om någon af Persas icke är nöjd med Cortes's beslut öfver deras öde, står det honom öppet att söka rättelse inför vederbörlig domstol.

Portugal. Det säges i Lissabon, att om Konungen icke förmår sig att komma till Portugal eller sända dit sin son, som Vice Konung, skulle den unga Hertigen af Cadaval, såsom Braganciska husets närmare anförvandt, sättas på thronen. — D. 6 Oct. utfärdade Juntan befallning till Grander och titulerade i Riket att inställa sig i hufvudstaden, för att allägga trohets-ed för Cortes, för den constitution, de komma att upgöra, och för huset Bragança. Likasådan befallning är utfärdad till Erkebiskoparne och det högre presterskapet, som också skall taga eden af sina underlydande. — Lissabon är förklaradt för frihamn.

Neapel. Nyaste underrättelserna från Palermo gå till d. 9 Oct. och innehålla, att Neapolitanska trupperna inryckt i staden utan blodsutgjutelse, men att, vid deras intåg, några oordningar blifvit begångna och några hus plundrade af väpnade hopar. Invånarne syntes nöjda med Öfver-Generalens dispositioner och biträdde honom vid främlingarnas afväpnande och lagnets återställande. Pöbeln, som svurit att slagta alla Jakobiner, hvarmed mentes alla förnäma och rika, är qväst. Några handelsaffärer hade redan begynt. Till följe af capitulationens förkastande, har Gen. Colletta (efter en liflig debatt i parlamentet, om hans duglighet) blifvit utsedd att öfvertöfvadt gå till Sicilien såsom Öfver-General. Han tager med sig betydlig förstärkning. Två transporter Calabresisk milice hafva redan ankommit till Messina. Hert. af S. Gallo skall vara nämnd till Ståthållare på Sicilien.

Parlamentets sessioner i Neapel äro ganska lifliga, ofta bullersamma. Medlemmarne bestå af 19 prester, 13 jordägare, 12 embetsmän, 12 advocater, 8 militärer, 6 adelsmän, 6 läkare, 4 civil-tjenstemän, 2 med pension afskedade, 2 köpmän och en Cardinal. D. 14 voro Ryska och Spanska Ministrarne närvarande. I diplomatiska corpsens loge var äfven Justitiæ-Ministrens bror, som är officer, men måste gå bort, då från alla sidor begynte ropas: "Bort, bort! vi tåla inga distinctioner." — General-Gugl. Pepe, som till Parlamentet afgifvit ett mycket väl skrifvet memorial om sitt förhållande vid och efter revolutionen, om arméens och landets tillstånd, om sina tänkesätt m. m., har af Parlamentet fått ett med höglöfod fullt svar och blifvit af Riksföreståndaren